

EPISTEL BIJ WIJZE VAN INLEIDING

Waarde Vriend en Konfrater ,

Mag ik je hierbij uitnodigen voor een wandeling langs de
Visserskaai ?

Je wilt me reeds onderbreken en zeggen dat ge deze wandeling geregeld doet omdat ge in de binnenstad schier geen adem meer kunt halen .

Ik weet het ! Ge kent blindlings de weg tot het café van " De Witten " , en over de boten en de jachten kunt ge mij les geven . Dat is juist . Maar ik wil je echter meevoeren tot we , terug in de tijd , rond 1936 beland zijn . Daarbij maken we nog veel zijsprongetjes . In het jaar 36 waart ge een Limburgs jongetje en ik kan me goed inbeelden , met wat fantasie , dat ge toen misdiener waart omdat ge de grootste en de braafste waart onder de toekomstige kommunikanten .

Ge zijt sedertdien Oostendenaar geworden - een echte - omdat het Maaswater niet zout genoeg was en omdat ge van oordeel waart dat de Oostendse meisjes mooier waren dan waar ook ter wereld . Daar had ge groot gelijk in !

Sedertdien is veel veranderd , zowel wat de meisjes als wat de Kaai betreft . De meisjes van zestien dragen de dag van vandaag geen deftige hoed meer en ook dat akelige korset hebben ze afgelaten . Als compensatie droegen ze dan vroeger geen BeHa. 't Een is 't een, en 't ander is 't ander , maar ze zijn mooier dan ooit .

De Kaai van vroeger hebt ge niet gekend en is nu een zielloos geval geworden . Ze doet me denken aan een verschrompelde patat waar ze kleurige pluimen ingestoken hebben . De patat werd er niet beter door .

Ik wist wel dat ge zoudt meegaan , en mocht ge nog twijfelen : onze wandeling eindigt sowieso bij de " Witten " .

Uw vriend en konfrater ,

D.

1855

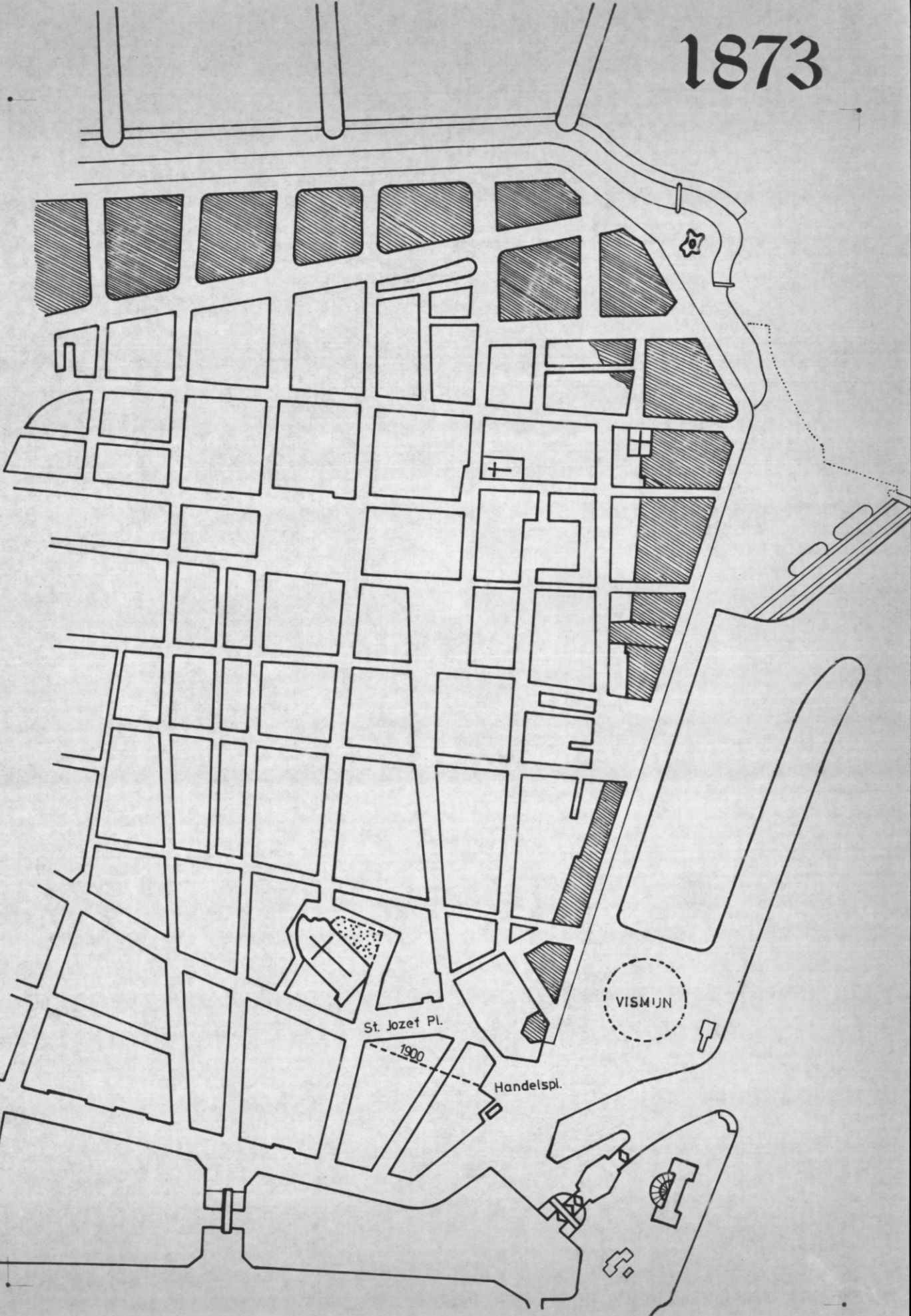
- 1 Vestingwal
- 2 Vestingwater
- 3 Dijk
- 4 Oesterpark Musin
- 5 Aanlegplaats stoomschepen
- 6 Ijsput
- 7 Pakhuizen
- 8 Ship Hotel
- 9 Hotel Maison Blanche
- 10 Waterreservoir
- 11 Visserskreek
- 12 Aanlegplaats Doverboten

- 1 Vestingwal
- 2 Vestingwater
- 3 Dijk
- 4 Gevepark Muisin
- 5 Aanlegplaats stoomschepen
- 6 Lijput
- 7 Pakhuizen
- 8 Sloop Hotel
- 9 Hotel Maison Blanche
- 10 Waterreservoir
- 11 Visserkreek
- 12 Aanlegplaats Overbotten

1873

St. Jozef Pl.

1900

Handelspl.

VISMIJN

V A N D E O U D E N A A R D E N I E U W E

V I S S E R S K A A I

=====

DE OUDE VISSERSKAAI

Vooraleer langs de huidige Visserskaai te trekken gaan we eerst de plaats bekijken waar de vroeger Visserskreek zich bevond . Deze kreek kreeg later , toen ze gehalveerd was , de naam van Slijkput en Strontput . De mensen die daarrond woonden vonden de laatste benaming de meest voor de hand liggende .

Het is mij niet te doen om hier de historie te schrijven van deze Visserskreek noch van de omgeving . Het is echter zo dat de mensen , en in de eerste plaats de jongeren , die belang stellen in de geschiedenis van Oostende zich op deze plaats nog moeilijk kunnen oriënteren . De kreek is volledig verdwenen ; de oude sluisen eveneens , en op de plaats waar eens de oude vismijn stond is nu een splinternieuwe sluis te zien die de tijdok met de voormalige handelsdokken verbindt .

We zullen ons opstellen op een gunstige plaats en wel op het punt waar , aan het uiteinde van de verdwenen Slijkput , eens een van de laatste Oostendse pissijnen stond . We staan hier werkelijk bij een belangrijk verkeerspunt want het is ondenkbaar wat hier reeds aan mensen is voorbijgekomen sedert ik de plaats ken . En dan bedoel ik in de eerste plaats de vreemdelingen : Engelsen die met de maalboot toekwamen en 's zondags de vloed van eendagjesmensen die hier hun tocht naar het strand en de dijk aanvatten .

Toen ik klein was , na de eerste wereldoorlog , was dit strategisch punt ook gekend door de vele kleine smoeters van het visserskwartier . Hier werden de Engelsen " met al hun poenden " opgewacht wanneer de maalboot binnenvoer . Het klonk dan van : " Penny , mister?....You give me a penny ?... " .

De Jams , met hun aangeboren superioriteitsgevoel , voelden zich gevleid en deelden gewillig pennies uit . Maar de jongens waren rijk ! Met het gekregen geld trokken ze naar de Kaaistraat , waar ze in de " Engelse winkel " - dat was de spekkewinkel van Verbiest , naast " De Hooizolder " - een halve frank kregen voor één penny . Binnen, tussen het uitstalraam en de eigenlijke winkel hing steeds een enorme Engelse vlag . De jongens waren ook in de gelegenheid aldaar sigaretten Pom-Pom te kopen per stuk . Was het nu aan vijf of tien centiem , ik weet het niet meer , maar er werd dankbaar van gebruik gemaakt .

En in omgekeerde richting dan ! Hoe dikwijls is de kaai niet leeggelopen naar het station omdat het nieuws de ronde deed: " Charly Chaplin is mee met de male !!! " En lopen dat de mensen deden ...

En toch lieten ze zich telkens vangen . Het moest nu eens waar zijn !

Winter en zomer was het op dat punt druk . Het reizen per trein kende zijn bloeiperiode en over de smalle brug van en naar het Zeestation verdrongen zich tussen de reizigers de vele pakjesdragers of " commissjonoarissen , de pisteurs die de toeristen moesten meelokken naar hun hotel en dan de vele koetsen die nog niet verdrongen waren door de taxis .

Vergeeten we ook niet dat op dit punt , en dit tot september 1934 , alle vis voorbij kwam die naar de vismijn werd gereden . De visserschepen werden toen gelost langs de Vindictivekaai, vanaf de Kapellestraat tot aan " Het Waterhuis " .

Betrekkelijk druk zal het daar ook wel geweest zijn toen de Slijkput nog de enige Visserskaai was . Oostende had in die tijd nog een gordel van vestingen .

Maar hoe zag dat alles eruit , en hoe lag dat daar allemaal ? Vanop onze plaats , hier met ons zicht naar de Grote Kerk, kunnen we daar een idee over vormen . Eerst een woordje over de kreek zelf .

De afgeknotte Slijkput die we hebben gekend liep in 1869 nog tot aan het gebouw van het vroegere zeecommissariaat . In dat jaar werd het eindgedeelte ge-incorporeerd in het eerste handelsdok . Het middengedeelte werd opgevuld en hier ligt nu de toegangsweg naar het station .

Langs deze kreek lag dan de oude kaai die aangelegd was op aangeslibde grond . Ze had de vorm van een stompe driehoek en was in den beginne praktis een eilandje : de basis van de driehoek lag langs de kreek , de twee andere zijden werden begrensd door de vestinggracht wiens vorm bepaald werd door de bastions van de vestingen . De kaai was verbonden met de stad door een brug over de vestinggracht . Hier trok men dan door de " Kaeypoort " .

In 1723 werden , ten behoeve van de Oostendsche Compagnie langs de twee zijden van de driehoek rijen pakhuizen gebouwd . Ze stonden met hun rug naar het vestingwater . Aan het eind van de kaai , tegnaan de havengeul , bevond zich het " Pontongat " (naam die verbasterd werd tot " Pompegat ") , de inschepingsplaats van de overzet die de mensen tot op de schorre van Lisse-morre bracht . Van daaruit konden ze dan verder trekken langs het duin naar de Oostkust of in de richting van het kanaal , naar Brugge .

Schier in het midden van de kaai lag sinds 1632 een voorraadplaats of citerne voor drinkwater , op de preciese plaats waar nu nog " Het Waterhuis " staat . Ik voeg erbij : gelukkig maar ! Want de exàcte plaats waar deze herberg zich bevindt is voor ons een richtpunt dat dienstig is voor het verder bekijken van de omgeving .

Voor dit stadsdeel zijn drie gebeurtenissen bepalend geweest : Het slopen van het zuidelijk deel van de vestingen , tachtig jaar later het volledig verdwijnen van de wallen rond de stad en tenslotte de brand van de oude kerk die de bouw van de huidige S.Pieter en Pauluskerk tot gevolg had .

De historiek van de visserskreek , de handelsdokken en de rest van de haven werd reeds dikwijls neergepend en valt buiten mijn domein . Gezien deze instellingen echter hun invloed uitoefenden op het stadsbeeld ben ik verplicht op hun rol hierbij te wijzen , zij het dan zo kort mogelijk .

In 1774 werd toelating gegeven om een nieuwe dok te graven in de bedding van de Sinte Catherinakreek . Deze dok zou voorzien worden van een sluis zodat het de schepen mogelijk zou zijn te lossen bij lage zowel als hoge tij . Het werk kwam klaar in november 1776 .

Op 11 juni 1781 werd de toenmalige vorst Jozef II binnen de stad ontvangen . Nog de zelfde dag werd Oostende door hem bij decreet tot vrijhaven verklaard . Dit had een grote toeloop van vreemde kooplieden tot gevolg . Engelsen , Fransen en Hollanders kwamen hier kantoren oprichten , maar er was een groot tekort aan plaats . De huurprijzen stegen zodanig dat één jaar huur de waarde van het huis opracht . De stad moest bersten , en dat deed ze ook !

Nog hetzelfde jaar bleek dat de nieuwe dok te klein was en zonder dralen werd een achterdok gegraven met daarbij nog een werfkaai . Dit bracht mee dat de zuidelijke versterkingen moesten verdwijnen om plaats te maken voor nieuwe loskaai . Veel bouwgrond kwam alzo vrij .

De afbraak werd begonnen in 1782 . Eerst werd de monumentale Kaeypoort verkocht aan een Brusselaar . Deze kreeg één maand tijd om dit stenen gevaarte te verwijderen want achter de gehele operatie werd spoed gezet .

Vier weken nadien verschenen driehonderd^d soldaten in de stad die de zuidelijke wallen , tegenover de nieuwe dokken , afvoerden . Tussen twee bastions , vóór de vestinggracht , lagen enkele gebouwtjes . Zo verdween een wachthuis en een scheepswerf , maar de herberg " De Stroyen Haene " liet men staan . Dit huis werd opgenomen in de nieuwe verkaveling .

Zo ontstond het nieuw kwartier tussen de Keyzerskaai (Vindictivelaan) en de Josephstraete, en meteen de nieuwe, brede Sint-George - Sint Thomas - Sinte Christine - Sint Albert -Aarts-hertoginne - en Werfstraten. Nog GEEN Zuidstraat, want daarover hebben we het verder.

Een stuk vestingwal, tussen de afgebroken Kaeypoorte en het noordelijk gelegen Ponte-bastion bleef staan. Het stuk wal, aan de andere zijde van de poort verdween wel en liet plaats voor een breed verlengstuk van de Josephstraete dat later Square Baudouin werd genoemd en ten slotte het Sint-Pieter en Paulusplein werd.

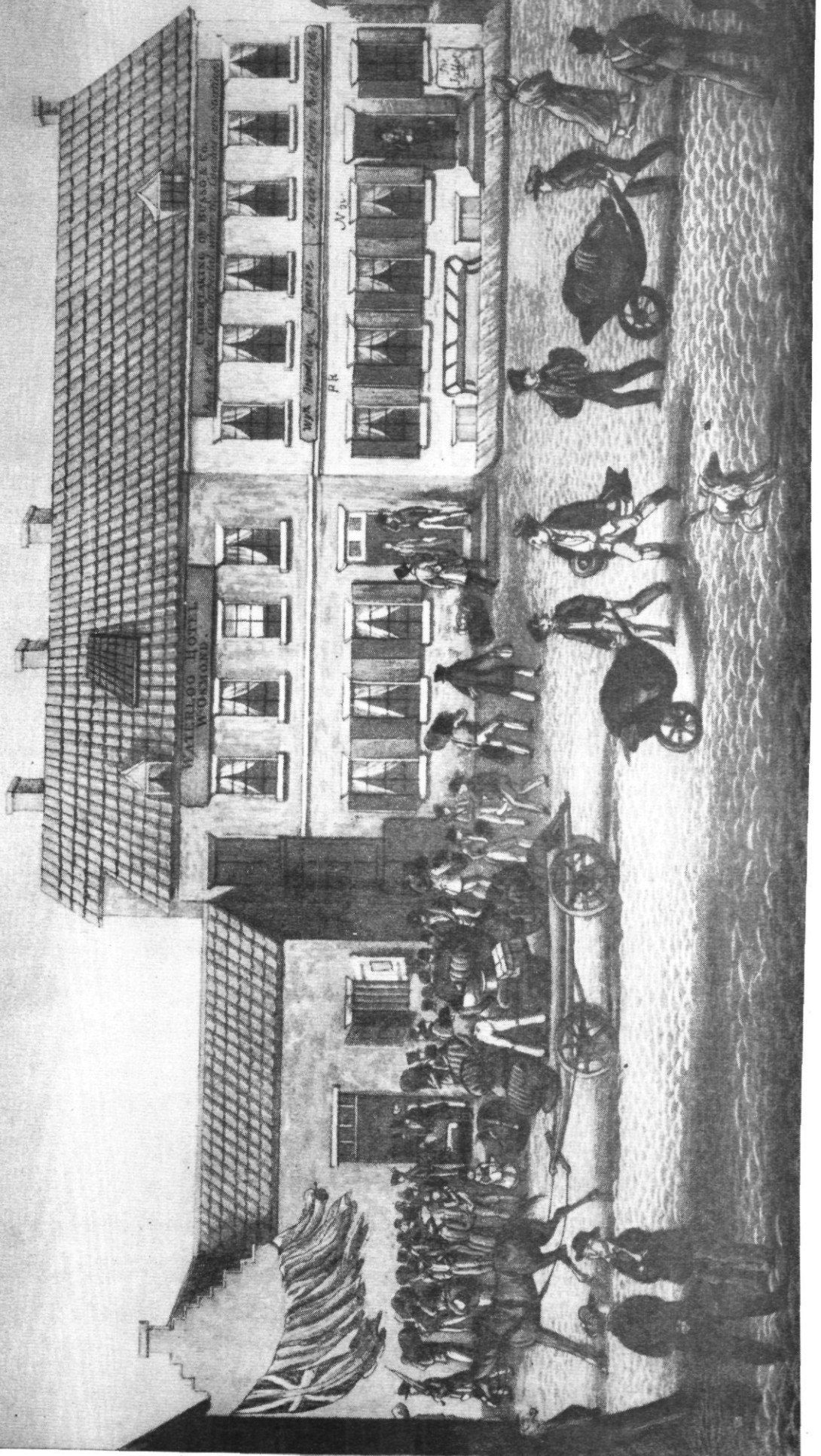
De herberg " De Stroyen Haene " kwam te liggen in de Sint-Thomasstraat (nu Kapellestraat) omtrent op de plaats van de gewezen garage Vieren.

Deze toestand bleef nagenoeg ongewijzigd tot de volledige afbraak van de vestingen.

Vanaf onze plaats tegenover " Het Waterhuis " zullen we het oud-kaaikwartier, zoals het was in het begin van de 19-ee eeuw, eens bekijken. De kaai aan de oude Visserskreek had nog altijd de vorm van een driehoek. De tegenwoordige Zuidstraat was nog een gracht maar had de vroegere functie van vestinggracht verloren. Het vlietken was verbonden met de visserskreek door middel van een sluis: " de Blauwe Sluis ". Daarlangs lagen nog altijd de oude " Keyzerlycke Packhuysen ": lange, lage gebouwen waarvan het dak op enkele plaatsen onderbroken werd door een puntgeveltje.

Op een gravure uit 1816, geschets^t door de Engelsman M. Egerton, zien we welke bedrijvigheid heerst op de kaai. Geheel links kunnen we nog net een stukje merken van de zijgevel van het " Waterhuis ", dat geheel los op de kaai staat. Tussen dit gebouw en het laatste pakhuis dat blijkbaar dienst doet als controlekantoor van de douane is een lange koord gespannen waaraan vlaggen hangen.

Rechts tegenaan het pakhuis zien we twee hotels: Eerst het " Waterloo Hotel " (dat kon niet missen in het jaar 1816), uitbater W. Osmond. Daarnaast vinden we " The Talbot " waar een expeditiekantoor is gevestigd: " London Steam Packet Office ", " Undertaking of Busso & Co " - " Here and at the Cour Imperial where the Coaches are starting ". Naast dit laatste gebouw ligt een nauwe straatweg waarvan we een paar huizen zien. Dit zijn de eerste huizen van de noordzijde van het huidig Sint-Pieter & Paulusplein. Deze enge doorgang is de onderkant van een trechter die toegang geeft tot: naar links de Josephstraete, en recht door, de Kaaistraat. Ik heb reden om te geloven dat deze smalle toegangsweg tot de kaai in de volksmond " de Passage " genoemd werd.

En is veel volk op de kaai want blijkbaar is juist een pakketboot uit Engeland aangekomen . Veel bagage wordt versjouwd op kruiwagens en een paardegetrek . Men merkt dat de tolbeambten het reisgoed inspecteren .

Nu moeten we nog de oostelijke rij pakhuizen situeren . Deze lag met de achterzijde langs de vestinggracht van het Pontebastion . Bekijken wij , langs de huidige Visserskaai , de rij huizen tussen het P.&P.-plein en de Sint-Franciscustraat . De pakhuizen en de gracht drongen samen loodrecht in deze huizenblok binnen . Daar waar ik vroeger heb gewoond , in " 't Meivisje " , op de hoek van de St. Franciscustr. , lag vestingwater . Vanop deze plaats kon men zich niet begeven in de richting van het Klein Strand . Men was verplicht een omweg te maken via de Kleine Kaaistraat (Pastoor Pypestr.) tot op de vestingwal .

Bij het graven van de nieuwe sluis , in 1973 , werd op de plaats van deze opgevolde vestinggracht een meter-dikke laag scherven van Chinees porcelijn gevonden die aldaar ten tijde van de Costendsche Compagnie werden gedumpt .

Dit is in grote trekken een situatieplan dat we dan weer van dichtbij bekijken op een of ander tijdstip .

o
o o

DE GEBOUWEN LANGS DE OUDE VISSERSKAAI IN HET JAAR 1823 EN WAT ER ACHTERAF MEE GEBEURDE

1823 . Dat is pas zeven jaar nadat Egerton zijn plaatje tekende voor het boek dat zijn verslag bevatte over zijn , toenmaals , traditionele reis naar het slagveld van Waterloo . Wat vonden men op de kaai , wie woonde daar en wie waren de eigenaars ?

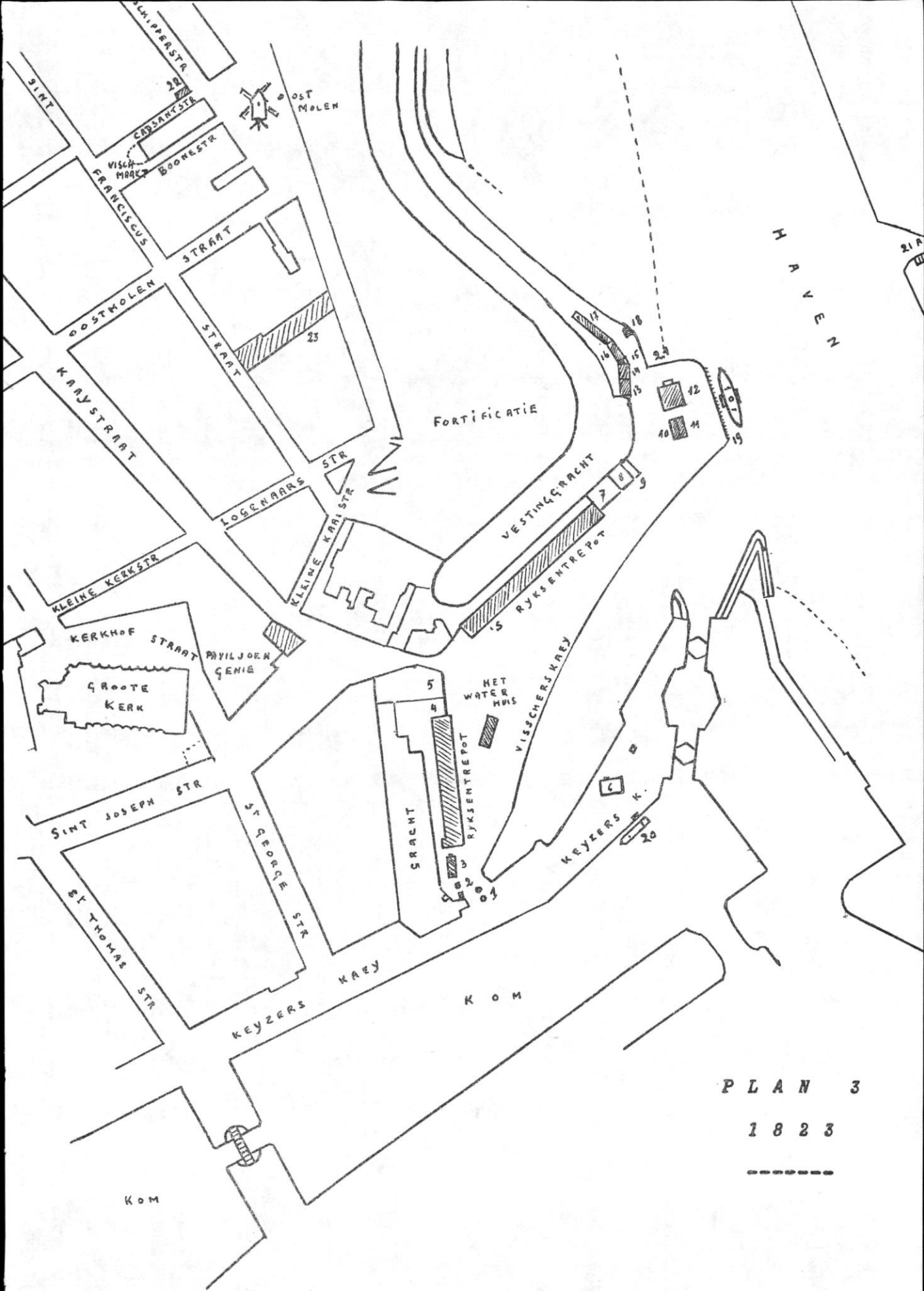
Midden op de plaats stond de herberg " 'tWaterhuis " , bewoond door Jacobus Lusyne . Onder het huis bevond zich sinds 1632 een citerne voor drinkwater . Deze voorraadplaats bleef in gebruik tot het tijdstip dat Oostende , na de eerste wereldoorlog , " Bocqwater " kreeg . Het water was in de eerste plaats bestemd voor de schepen . (1)

-----

(1) Na de eerste wereldoorlog werd nog lang water rondgevoerd naar de schepen met grote ijzeren citernewagens . In 1914 kostte een wagen water ZES frank (Faktuur Albert Lanoye - Sanders)

=====

- 1   *Blauwe Sluis*
- 2   *Octrooiwacht*
- 3   *Kookhuis - later Morre*
- 4   *Ship Hotel*
- 5   *The Talbot - later Visscherswelzijn en Royal Yacht Hot*
- 6   *Herberg De Jonghe - Bureel Barge*
- 7   *Wit Huis*
- 8   *Huis Huilmand - in 1865 kantoor Loodswezen*
- 9   *Eveneens huis behorende aan Huilmand*
- 10   *Wagthuis - Bureau des Passeports*
- 11   *Loodskantoor*
- 12   *The Hope*
- 13   *Huis Verburgh*
- 14   *Pakhuis Stad*
- 15   *Stadspolitie*
- 16   *Pritchard*
- 17   *Thomas Bailey*
- 18   *Wachthuis van de Douane*
- 19   *Aanlegplaats pakketboten*
- 20   *d°   Barge*
- 21 en 21 a   *Aanlegplaats Ponte*
- 22   *Morre in 1872*
- 23   *Pakhuis van de Genie*

PLAN 3

1823

In juli 1864 wilde de stad het gebouw kopen om er de douane in onder te brengen , maar de prijs was te hoog .

We hebben gezien dat zich op het einde van de Vissers - kreek de " Blauwe Sluis " bevond . Deze verdween , samen met de gracht waar de Zuidstraat zou getrokken worden . Naast de sluis stond een klein kotje voor de octrooiwacht .

Vervolgens houden wij stil bij een klein gebouwtje : het kookhuis . Het was de zeelieden verboden vuur te stoken aan boord , binnen de haven . Het kookhuis - de naam zegt het zelf - was dus een gemeenschapshuis waar het scheepvolk warme maaltijden kon bereiden . In 1861 kreeg het echter een andere , meer lugubere bestemming : het werd gebruikt als dodenhuis . Niet voor lang echter want reeds in 1863 werd het afgebroken . De afbraak bracht de som op van 50 frank . Het nieuwe dodenhuis kwam te liggen op de hoek van de Cadzandstraat en de Schipperstraat .

Dan hebben we de westelijke entrepôt . Als gebouw was het niet veel zaaks en ik vermoed dat ze in de tijd van de Oostendsche Compagnie zeer haastig tewerk zijn gegaan om vlug-vlug een onderdak te verschaffen aan de ingevoerde koopwaar . Dit pakhuis werd afgebroken in 1870 , samen met de vestingen .

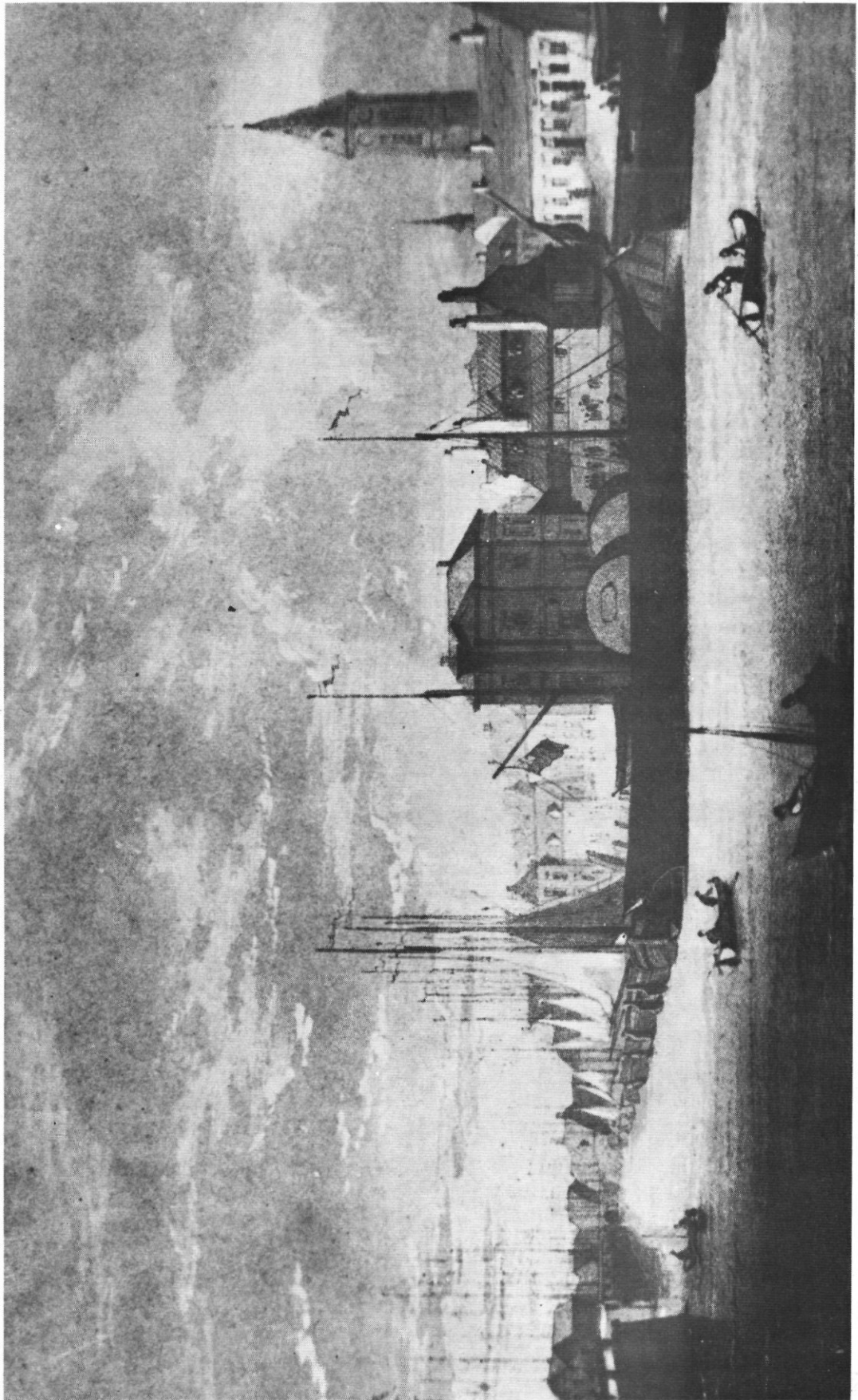
De twee gebouwen die ernaast stonden hebben we reeds ontmoet op de gravure van Egerton . Het eerste , betrokken door Osmond , behoorde aan Marie en Fransiska Pieters . Later werd de naam veranderd in Ship Hotel , waarschijnlijk toen het verbouwd en vergroot werd .

Het tweede gebouw , de " Talbot " , in 1816 betrokken door de expéditeurs , werd in 1823 bewoond door de eigenaar J. Freyman , wijnkoopman . Het is mogelijk dat hij de expéditiedienst verder onder zijn hoede had want op het einde van de eeuw vinden we nog de Freymans terug als tolagenten (later Freyman & Vanloo) . Later droeg het de naam van " Visscherswelzijn " en tenslotte " Royal Yacht Hotel " .

Hoe die twee gebouwen tenonder gingen zien we later .

Aan het oostelijk gedeelte van de Visserskaai hebben we dan de tweede rij pakhuizen die afgebroken werden in 1872 . Aangebouwd in de richting van de Geule was " Het Wit Huis " (Eigenaar Pieter Huilmand en betrokken door een zekere Dortant) . Deze Huilmand was tevens eigenaar van de twee nevenstaande kleine huizen die ook dienst doen als herberg . Het middenste van dit drietal werd in 1865 kantoor van het Loodswezen .

Hier draait de kaai af naar de Geule en precies aan deze bocht bevond zich de aanlegsteiger van de pakketboten . Deze vormde een uitsprong waarop twee afzonderlijke gebouwen : Het eerste was

in twee verdeeld en vormde enerzijds het " Wagthuis " en anderszijds het " Lootskantoor " . In 1855 werd het " wagthuis " het " Bureau des Passeports "

Het tweede gebouwtje verdient onze aandacht omdat het heel typisch is . Natuurlijk is het een herberg en draagt de naam " The Hope " . Het is schilderachtig wegens de vorm van het dak , dat vanvoor gezien doet denken aan een klok . Naar de zeezijde is een ruime loggia aangebouwd . Het moet goed geweest zijn daar voor het venster te zitten en de gehele haveningang te kunnen gadeslaan. Het werd afgebroken NA de oprichting van de vismijn .

In 1773 droeg de herberg nog de mooie Vlaamsche naam van " De Verrekijker " . Hier vlakbij legde de ponte of overzet aan . Sedert de dag dat deze ponte werd ingelegd moet op deze plaats een of ander herbergje gestaan hebben om het wachten draaglijk te maken en de reizigers te beschutten .

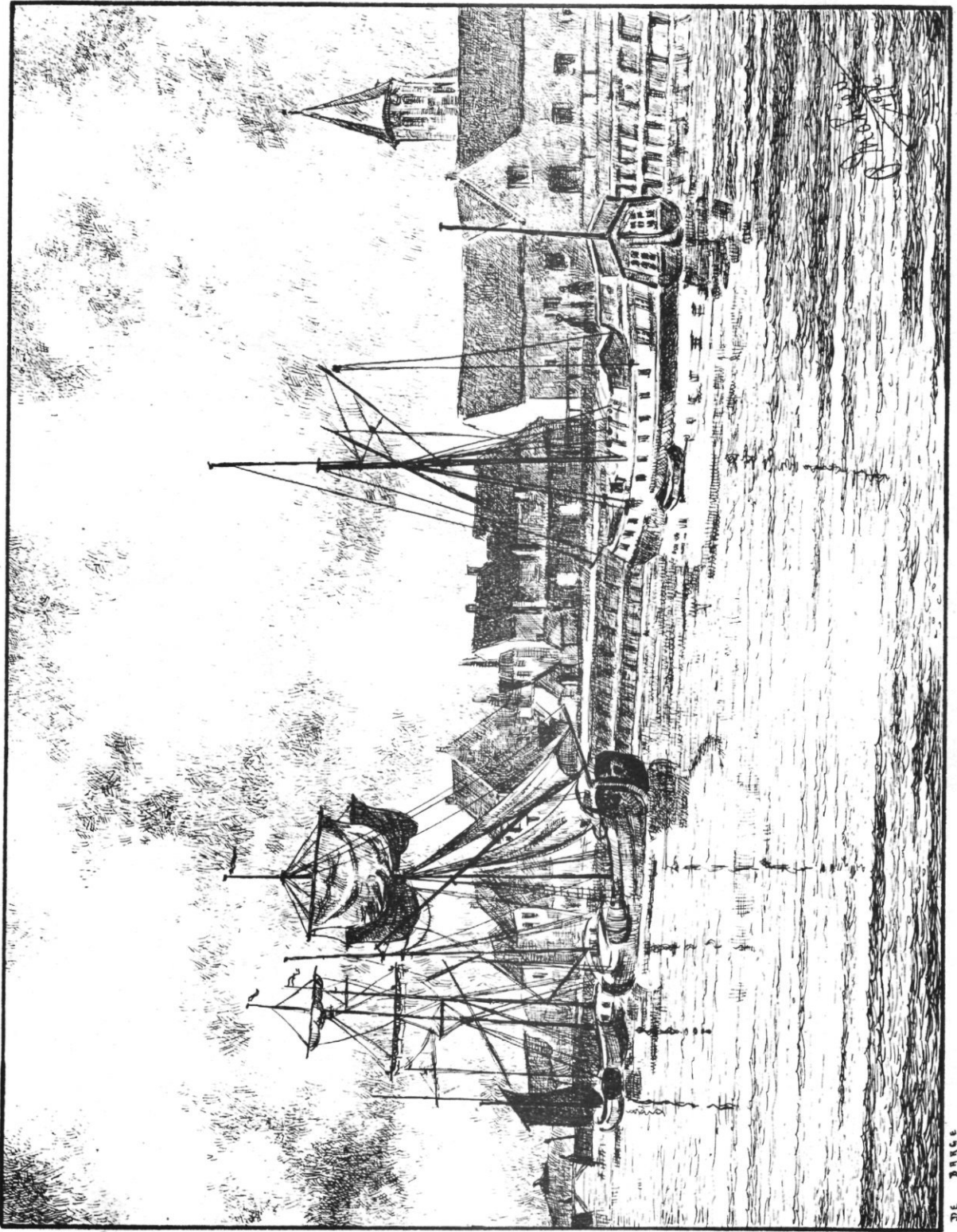
In feite zijn we hier op het einde van de kaai , maar van hieruit loopt een smalle dijk noordwaarts langs de Geule . Er bevindt zich echter nog een korte rij huizen , en dit eindje droeg de naam van " Vuurschips Kaay " . Vandaag de dag vinden we daar de Car-Ferry .

Het eerste huis is een herberg : " La Maison Jaune " . Het heeft daar gestaan tot 1872 , wanneer het door de erfgenamen van Pierre Vroome verkocht werd aan de stad voor 16.000 fr. Het moest plaats maken voor de vismijn die omtrent deze plaats zou gebouwd worden . Het huisje ernaast behoorde aan de stad , was een pakhuis , en werd betrokken door Frederik Dortant . Tussen dit pakhuis en het volgende gebouw lag een klein wigvormig kotje dat onderdak verschafte aan de stadspolitie .

Zo komen we aan de twee laatste gebouwen van de rij . De eigenaars waren ten dien tijde respectievelijk Ocket en de rentenier Frans Ryckaert . Ze werden bewoond door twee Engelsen : Pritchard en Thomas Bailey .

Tegenaan het water stond nog een klein wachthuisje voor de douaniers die moesten beletten dat langsdaar , via de dijk , smokkelwaar naar de stad zou gebracht worden .

De overzijde van de Visserskreek - dit is het smalle gedeelte waar zich de sluizen bevonden die toegang verleenden tot de dokken - was in feite een verlengstuk van de Keyzers-Kaay en het droeg ook die naam . In ons jaar 1823 stond aldaar naast het kleine " Wagthuis der sasknechten " één herberg die gehouden werd door David de Jonghe .

Op een kaart uit het jaar 1839 staat dit huis vermeld als volgt : Bureau du départ et d'arrivée des Barques de Bruges. Daar legde dus de barge aan die via Slijkens naar Brugge voer met reizigers en goederen . Afbeelding 24 , in Verbouwe , toont deze aanlegplaats met een mooie tekening van de barge zelf . Verbouwe vergist zich echter wanneer hij uitlegt dat dit een zicht is op de Visserskaai . Het moet zijn : handelsdok . De gebouwen langs de Visserskreek ziet men wèl op de achtergrond en geven ons een goed realistisch beeld van het " kookhuis" en de pakhuizen , alsmede van het kleine octrooihuisje .

Niets belet te veronderstellen dat de burelen van " De Barge " ondergebracht waren in de herberg want zoveel plaats zullen deze wel niet in beslag genomen hebben .

HET SINT PIETER EN PAULUSPLEIN

We hebben gezien hoe de afbraak van de zuidelijke vestingen en de Kaey-poorte aan de grondslag liggen van het ontstaan van dit grote plein . Oorspronkelijk was het maar een brede straat, een verlengstuk van de Sint-Josephstraat die zich versmolt met de Kaey-straat . Samen versmalden ze tot de zeer nauwe doorgang die uitgaf op de oude visserskaai . Dit was dan de ruimte tussen het Monument van de Gesneuvelden en de noordkant van het plein .

Om te weten waar de vroegere vestinggracht lag hoeft men slechts de lijn van de Zuidstraat door te trekken over het plein zelf . Daarachter , in de richting van de Kaaistraat , vindt men dan de plaats waar zich de Kaey-poorte bevond . Vóór de poort lag de brug .

De gracht zelf werd deels opgevuld in 1844 . Tot 1853 sprak men nog over dit water , maar rond 1855 werd de Zuidstraat getrokken .

In een aanhangsel , dat men niet verplicht is te lezen, maar toch een zekere documentaire waarde kan hebben , zal ik zoals voor de kaai , de namen opgeven van de bewoners die rond dit kleine pleintje huisden in 1823 , alsook de namen van de eigenaars .

o

o

o

A A N H A N G S E L

BEWONERS VAN DE SINT-JOSEPHSTRAAT (SINT PIETER EN PAULUSPL IN 1823

1 - Van de St.Georgestr. tot aan de stadsgracht (Zuidstraat) :

Louis Brunet de Rochebronne (eigenaar : We. Ph. Lansweert)
 Jurgen Rickmers - Zeekapitein
 (Rickmers was in 1837 lid van het " Maritiem College " . Ieder
 der kapiteins had zijn vlag . Deze was wit en droeg in het midden
 het nummer van de kapitein . Aan de kvenszijde was een gele , en
 aan de onderzijde een rode streep : de kleuren van Oostende)

Beirnaert Pieter (eig. Jos . Thijs - landbouwer te Bredene)
 J. Bonneville - blokmaker
 We. Marlies - glazenmaker
 J. Valcke (eig. Lansweert)
 Nic . Delmotte

2 - Van de Kleine Kaaistraat tot het oostelijk pakhuis op de kaai:

In het kleine huis op de hoek (nu verdwenen tengevolge van de
 verbreding van de Pastoor Pypestr.) , woonde een pruikenmaker :
 J. Van Cleempoel .

Vervolgens : Prosper Masset (nu Pastoor Pypeschool)
 Jan Degruyter

We. Van der Heyde (eigenaars oesterput)
 Jac. Deridder - Vrederechter en eigenaar van het Theater van Oost-
 ende (verkocht aan de Stad op 13-10- 1845)

Gantois Frans - kuiper
 We. Meyers - rentenierster

Dan , waar de rij afdraait : drie heel kleine huisjes waarvan twee
 bewoners zijn gekend : Pauwaert en Depruyssenaere .
 Het laatste huis, tenslotte , stond al op het kaaiplein zelf en was
 een herberg behorende aan Jan Staesens , en uitgebaat door Storme.

3 - De rij voor de kerk , van West naar Oost :

Lansweert
 We. J.B. Bataille (eig. We. Denys Andries en kinderen)
 Joh. Libes - smid
 Debrouwere - herbergier .

Paviljoen van de Genie (Hoek Kaaistraat)

§§§§§§§
 §§§§§
 §§§
 §

NA DE AFBRAAK VAN DE VESTINGEN

Gezien we de nieuwe Visserskaai afzonderlijk zullen behandelen zal ik mij hier beperken tot het westelijk deel van de oude kaai .

Na het ontstaan van de Zuidstraat , de afbraak van de westelijke pakhuizen en het kookhuis - morre , alsmede van de Blauwe-sluis stonden " Het Waterhuis " en de twee daarachterliggende herbergen in hun blootje . Niet voor lang echter .

Op het einde van 1869 werd beslist de kreek te halveren en op de eerste lentedag van het jaar daarop verscheen een K.B. dat voorschreef een alignement te maken met " Het Waterhuis " . Wegens de bijzondere functie van dit huis mocht er niet tegenaan gebouwd worden . Rondom-rond moest een smalle doorgang blijven. Wel werden er aan deze doorgangen poortjes aangebracht want water en wateren zijn twee verschillende begrippen . In de lijn van de gevel werd dus een rij huizen gebouwd . De eerste gebuur was wel merkwaardig : een mooi herenhuis dat doorliep tot achter het " Waterhuis " en bijgevolg naast de zijgevel van datlaatste voor de tweede maal gebuur werd . Dit gedeelte was echter bestemd als pakhuis-zeilmakerij . Het gehele complex hoorde toe aan Albert Vroome , zeilmaker en sloepereder .

Het " Ship-Hotel " werd vergroot door inpalming van het stuk grond dat nog overbleef naast de zeilmakerij . Zo verdween deze straatweg .

Later kreeg het woonhuis van Berten Vroome een verdieping bij en werd het : Hotel Atlantic . Al de vrijgekomen ruimte, noordelijk van het " Waterhuis " kreeg de naam van Handelsplaats ofte Place du Commerce .

Sommige van de nieuwgebouwde huizen langs de Keizerskaai (Vindictivelaan) hadden geen lang leven . Vanaf de hoek van de Zuidstraat werden in 1896 drie woningen onteigend omdat op deze plaats het nieuwe Zeecommissariaat moest opgetrokken worden (het Maritime) . Het waren : Hotel des Brasseurs , Hoek van Holland en de Windsor Castle .

Merkwaardig is dat sommige herbergnamen niet graag verdwijnen . Een nieuwe " Windsor Castle " verscheen op het Sint Pieter en Paulusplein . De naam van " Het Wit Huis " , dat op de oude visserskaai afgebroken werd , verscheen op de Keizerskaai . Het " Maison Jaune " dat insgelijks verdween , gaf zijn naam aan een herberg op de NIEUWE Visserskaai .

Waterhuis, zeilmakerij en de twee hotels (deze beiden met hun voorgevel naar het station gericht) , vormden een hoek tot voorbij het huidige oorlogsmonument . Reeds in 1853 werden plannen gemaakt om de bestaande trechter te verbreden , maar de uitvoering liet op zich wachten tot na de kerkbrand in 1896 .

Ondertussen bloeiden de twee hotels . Het " Ship-Hotel " werd gedurende deze periode gerekend bij de voornaamsten van de stad . De andere werd in 1860 als café " Visscherswelzijn " verkocht aan We. Assandri , reder en scheepsbouwer . Op het einde van de eeuw kregen zij de bemanning van het koninklijk yacht , de " Alberta " , als klant . Deze bemanning was zuiver Engels en was afkomstig van de boorden van de Solent , aan het eiland Wight . Deze streck was bekend voor zijn goede zeelui . Het yacht was trouwens in Engeland gehuurd en droeg het " Blue Ensign " , de vlag die beduidde dat het schip behoorde tot de Naval Reserve .

Ter ere van deze eeuwig-dorstige klanten , die veel geld in het laadje brachten , werd de zaak omgedoopt tot " Royal Yacht Hotel " .

Na al deze uitleg kunnen we beginnen afbreken . Dat ware iets geweest voor onze vriend en konfrater Roland .

Het begon allemaal met de kerkbrand . Het gebouw was niet meer te redden tot grote vreugde van de urbanisten die geleid werden door Leopold II zelf . De toren , onze Peperbusse , kreeg genade en er was spraak het te behouden als belfort !

Het brede stuk Sint- Josephstraat , waar eens de Kaeypoort stond , was ondertussen omgedoopt met de rest van de straat tot Jozef II-str. en was uiteindelijk Square Prince Baudouin geworden . (Ik zal de moeite niet doen een Vlaamse naam te zoeken want in ons land blijft Baudouin in alle talen Baudouin) . Er waren kleine hovingen aangelegd .

Aan de oostkant van de kerk moest een rij huizen , vertikaal gelegen op de Sint-Andreas Vrije Visschersschool , verdwijnen omdat op deze plaats de voorgevel van de nieuwe kerk zou verrijzen . Daar waren een zestal gebouwen , waaronder de herberg " In Karel de Goede " , en op de hoek van de Kaaistraat het " Paviljoen van de Genie " . Dit militair gebouw dateerde uit 1673 toen het daar werd gezet als " Corps de Garde " bij de " Kaeypoort " .

Aan de zijde van de Visseresschool , de afspanning Pierloot en Café " Prince of Wales " werd niet geraakt . Maar de overkant moest het bekopen : Een nieuw alignement kwam tot stand vanaf de St-Jorisstraat tot de zijgevel van " Het Waterhuis " . Alzo verdween die gehele rij huizen en heel zeker het " Ship Hotel " en het " Royal Yacht Hotel " die vrezelijk in de weg stonden .

Deze twee hotels doken echter weer op in de nieuwgebouwde rij . Ook het pakhuis verdween en werd vervangen door twee herenhuizen . Zo bleef het tot na de tweede wereldoorlog toen bijna de ganse reke de plaats moest ruimen voor hoogbouw .

S
 SSS
 SSSSS
 SSS
 S

DE NIEUWE VISSERSKAAI

Na de afbraak van de vestingen werd het eerste gedeelte (het zuidelijke) van de huidige vissersdok gegraven . De nieuwe kaai kreeg zijn officiële benaming op 29.12.1871 : " vanaf drie huizen in constructie tot de Anglikaansche tempel ."

De drie huizen in kwestie lagen op de Handelsplaats (St. P & P.plein) , waar eens de pakhuizen stonden . Dit werden drie cafés : De Koophandel , Queens Arms en Au nouveau Passage . Deze laatste naam was het gevolg van de afbraak want nu was het mogelijk geworden van hieruit naar zee te wandelen , Het café werd na de tweede wereldoorlog afgebroken en is nu het " Strand Hotel " .

Tussen de twee wereldoorlogen droeg het café naast de N.Passage geen naam meer . Toen Oscar Cattoor daar woonde duidde men het aan met " bij Spèèke " . Achteraf werd Oscar uitbater van het Ship Hotel . Het volgende had de naam " Café Maritime " gekregen en daarnaast kregen we ook een nieuwe naam : Hotel Shakespeare . Op de plaats van deze laatste hadden we ondertussen al een " Au grand Café du Midi " gehad , een onooglijk klein cafétje dat het gebouw deelde met een tabak en souvenirwinkel .

In de richting van het strand werden eveneens drie huizen gebouwd , natuurlijk drie herbergen . De laatste van de drie werd later " In 't Meivischje " , waar ik in mijn jeugd een twaalftal jaren heb gewoond . Maar in 1877 heette deze hoek nog : " Estaminet De Pulle " (eig. Schoonjans) . Het middenste huis noemde " In de Zwaan " maar deze naam verdween na de eeuwwisseling en werd eenvoudig vervangen door de naam van de uitbaatster , weduwe Deckmijn . Het café naast de " Nouveau Passage " behoorde aan Charles Beniest . In 1901 droeg het de naam van " Au Saumon d'or " maar deze benaming had geen lang leven en werd eenvoudig : " Estaminet Henri Lauwereins-Dequick " De uitbater was tevens visafslager en heeft daar lange jaren gewoond .

Het hoekhuis staat er nog ongewijzigd . Alleen een paar vensters hebben wijzigingen ondergaan , maar de mot zit in het gebouw . Het is nu " Café Parking " . De twee kleinere cafés zijn verdwenen terwijl één groot gebouw in de plaats is gekomen : Aan de linkerzijde is er een " Snack Joseph " , terwijl er rechts nog steeds een café is : " De Kloeffe " .

Het huidige brede uiteinde van de Sint-Franciscusstraat bestond niet ten tijde van de vestingen . Aan de ene zijde waren er tuinen die behoorden aan de huizen van de brede Jozef II- str. (later Square Prince Baudouin) , terwijl het blok huizen dat grenst aan de St-Paulusstr. er eenvoudig niet was . Hier was slechts een grote open ruimte waartegen het Ponte-bastion lag .

Het Pauluspleintje daarentegen was bebouwd en wel met een kleine driehoekige huizenblok dat dan ook prompt " De Driehoek " werd genoemd . In 1823 waren daar slechts twee huisjes te vinden die in de St-Franciscusstr. lagen en behoorden aan de kuiper Frans Gantois . In het ene was zijn pakhuis ondergebracht terwijl het andere verhuurd werd aan schoenmaker Fierens . Het derde huis , in de richting van de kaai , werd later gebouwd en zo kregen we de herberg " In de Klippe " .

In die tijd liep de Kleine Kaaistraat (Pastoor Pypestr.) langs de Driehoek door tot aan de vest . Het stuk dat nu over - blijft was een heel smal straatje want tegenaan de Visserschool was een rij kleine huisjes aangebouwd die meestal bewoond waren door kolenhandelaars . Het straatje werd erg beschadigd gedurende de eerste wereldoorlog zodat het achteraf herboren werd in zijn huidige toestand .

" De Driehoek " vindt men reeds terug op heel oude plannen van de stad . Het blok werd onherstelbaar beschadigd , samen met de Kleine Kaaistraat , en diende te worden afgebroken .

De ontstane ruimte van hard-aangestampte aarde tussen de boordstenen werd een ideale speelplaats voor de jeugd . Daar kon naar hartelust ge-topt en geknikkerd worden en ook met de " ander-wat " geslagen worden zonder gevaar ruiten te breken .

Wat diezelfde jeugd betreft , deze had zeker niet te klagen over gebrek aan speelplaatsen . Er was de vismijn met de vis-tafel en de hele rijen wagons die zomaar op straat stonden . Er was , achter de mijn , de hangar die vol stond met allerlei wagens en stootkarretjes . Er was de vismijn zelf waar de pakmanden naar hartelust konden vernield worden om er bogen , pijlen en sabels uit te snijden . Op het St-P & P.plein werd gevoetbald , tot op de pui van de kerk zelfs , tot grote wanhoop van een bepaalde politieagent - gekend als " de Rosten " - die ondanks zijn sluip-techniek nooit één jongen bij de lurven heeft kunnen vatten . En in de straten was niet zo veel verkeer . In ons breed eindje Franciscusstr. konden wij zonder gevaar voetballen, potjekarrie en katje-overstraatje spelen .

De meisjes hadden daar hun eigen spelletjes : touwtjespringen , kaatje en diabolo . De beste diabolospeler was in mijn tijd een jongen die ook rechtover de vismijn woonde . Hij speelde alleen met meisjes en overtroefde deze in alles . Toen hij groot geworden was heeft hij zijn schade ingehaald en van dan af heeft hij nog alleen met jongens gespeeld , als ge begrijpt wat ik bedoel ...

Met het verdwijnen van de driehoek ging het verlies van drie herbergen gepaard . Maar op het pleintje bleven er zeker nog genoeg over . Vanaf de hoek van de Visserskaai (Café Cavereel) hadden we eerst de herberg waar Lize Therry (groothandel in vis) jarenlang heeft gewoond ; wat dieper de herberg gehouden door Frans Vigne (Lange Frans) die ploegbaas was van de vislossers van de Bond en die zijn leven lang een der meest markante figuren was in de 1-Meiopochten . Vervolgens , een herberg gehouden door Emile Vanhoucke (bij Titi) en dan nog een café op de hoek van de lage Franciscusstraat . Er was ook nog het café van pastoor Pype : " In 't zal wel gaan " ,

Tegenover " Pastoor Pype " , waar nu het café " 1302 " is , op de tegenoverliggende hoek dus , stond het herenhuis van de familie Baels . Daar heeft mevrouw Baels-Mauricx gewoond , de moeder van minister Henri Baels . Zij was sloepenreder en had een groothandel in vis . Na de eerste wereldoorlog woonden aldaar nog haar kleinzoon en twee achterkleinzoons .

Ik sprak daareven over de LAGE Sint Franciscusstraat in tegenstelling met het nieuwe stuk dat omhoogliep tot aan de Visserskaai . Het kruispunt met de Sint Paulusstraat is voorzeker het laagste gedeelte van de stad . Dit heeft men best kunnen merken toe het water werd weggepompt na de overstromingsramps van 1953 . Vóór het beleg van Oostende was dit stadsdeel niet bebouwd en op deze plaats lagen nog moerassen .

§
§§§
§

Op 16 maart 1867 werd de aanbesteding voor het graven van de nieuwe tijdok uitgeschreven . Nadat deze klaar gekomen was kreeg de Stad , in 1873 , door uitwisseling met de Staat , ten zuiden van deze dok , 2700 vierkantmeter grond voor de bouw van een nieuwe vismijn . Dit terrein was gelegen op het gewezen Pontebolwerk . Langs de vismijn werd een spoorweg aangelegd in 1879 . Ze liep door tot aan de Garnaaltrap .

Deze rails werden uitgebroken in 1936 en de vismijn zelf verdween twee jaar later .

Het is in dat jaar 36 dat we zullen zien hoe de Vissers-
kaai er uitzag .

§
§§§
§

Toen , na de afbraak van de vestingen , vanaf de Jozef II
plaats , de nieuwe huizen werden gebouwd , dan gebeurde zulks
grotendeels in functie van de visnijverheid die precies op deze
plaats gevestigd was . De huizen bezaten meestal veel achtergrond
en hierop verrezen pakhuizen ten dienste van zeilmakers , scheeps-
herstellers , reders , mandenverhuurders en zo meer . In enkele
gevallen kwamen er winkels maar het getal herbergen was uitermate
groot , zowel langs de kaai zelf als in de nevenstraten .

De meeste van deze herbergen zijn nu spijshuizen gewor-
den maar in 1936 hadden de meesten nog hun eigen karakter bewaard.
De goede tijd was wel voorbij en de uitbaters keken met droefheid
naar de dode oude vismijn . Slechts na de oorlog zou de evolutie
verder gaan .

Op onze tocht zullen wij ons steunen op een serie fotos
uit deze tijd . Voor het gemak zullen we eerst zeggen welk huis
het NU is :

Vanaf de Sint-Franciscusstraat :

TOURING HOTEL : Dit grote , scherpe hoekhuis heette : Maison Jaune.
Deze naam hebben we reeds ontmoet op de OUDE visserskaai .

RESTAURANT LA ROUE : Deze zaak heeft de plaats ingenomen van twee
vroegere herbergen : In de Walvisch , bij Debeen-Decleer . Eduard
Debeen was groothandelaar in vis en de herberg had voor hem weinig
of geen belang . Daarnaast hadden we : Au Bateau , gehouden door
Vincent Tibbe-Kint . Cent Tibbe was pakhuisknecht bij Camille
Willems . Wanneer hij dorst had ging hij een pint drinken in een
andere herberg want bij hem was het alleen bevolkt door een nest
kinderen . Deze beide cafés betrokken hun bier van de brouwerij
" Chasse Royale " . Dit blijkt uit de reclameborden , en trouwens,
de wagen van de leverancier staat juist voor de deur . Het is een
typische bieruitdragerswagen met paard .

HOTEL MOTCR INN : Het huis is helemaal verbouwd . Daar was vroeger
het Café de la Minque , waar visafslager Pros Peellaert lange
jaren heeft gewoond .

GARAGE ISTAMBOUL : Daar was een " Bric à Brac " , een spullenzaak.
Nu zou men zeggen : een brocanteur . Het gebouw had al voor een
en ander dienst gedaan . In het begin was daar een ijskelder ge-

vestigd , deze van Maurice Desforges . Het gehele gebouw werd vernieuwd .

De volgende hoek , HOTEL OSTENDIA , is eveneens vernieuwd. Hier woonde , in de goede tijd , Oscar Cavereel , die een drukbezochte herberg hield : Café de la Marée . In het begin van deze eeuw waren op het eerste verdiep de burelen van de Tilbury-lijn gevestigd . In 1936 waren er andere uitbaters : A. Goetghebeur-Monteny . Volgens een uithangbord had een A.S.O-supportersclub daar haar lokaal .

RESTAURANT CHARLES-QUINT : Hier was tussen de twee oorlogen steeds een kruidenierswinkel gevestigd , met als eerste uitbater Louis Vieren , reder .

Daarnaast vinden we het enige huis van de Visserskaai waar geen zaak is gevestigd . Het behoorde aan het echtpaar Felix Rubben en het wordt nu nog bewoond door vier van hun kinderen . Er kwam wel een lichte wijziging aan het huis : de deur van de zijgang werd vervangen door een venster . Achter het koertje bevindt zich nog een pakhuis waarvan de achterzijde paalde aan een slop : " De Brick " .

TEA-ROOM VIENNA : Dit was het café British House dat uitgebaat werd door Henri Heinderson-Driesmans (Bij " Tjoerel ")

RESTAURANT BIRMINGHAM : Was voorheen een klein hotelletje gehouden door de weduwe Goormachtig en haar zoon: Hotel Rubis

RESTAURANT MONTGOMERY : Was café " In Vlissingen " . De naam van de uitbater was op het venster geschilderd , alsook de prijs van het bier . Bij H. Legein-Vanwulpen kreeg men bock en foncé voor 1 frank effen .

DE WALVIS : heette " In de Zeevisch " . Het was eerlijk gezegd de moeite niet om van naam te veranderen . Herbergier was Lenaers - Rabaey . Op dit ogenblik zijn verbouwingen gepland .

RESTAURANT TILBURY : was café zonder naam , bij We. P. Corveleyn. Weerszijden het deurgat waren er twee smalle venstertjes . Het was nodeloos gordijntjes te hangen want daar hing het vol droogvis . Zelfs voor de deur stonden twee rekken waaraan Schotse schol te drogen hing .

RESTAURANT NAUTICO : Hier was de winkel van " O & D. Opdedrynck - gediplomeerde electriciers " . Deze zouden later verhuizen naar de Rederij- of Hendrik Baelskaai . Aan het huis werd één verdieping toegevoegd .

FERRY-BOAT : Droeg veertig jaar geleden op de gevel twee namen : tussen het eerste en tweede verdiep het deftige " Hotel Ancien Limbourg " maar onder het eerste verdiep het meer democratische : " Friture Toontje " . Als we de huidige naam bekijken doet het wat verrassend aan in 1936 tegen het venster een aanplakbiljet te zien dat de opening aankondigt van het nieuwe café " Ferry - Boat " .

PRINCE CHARLES : In dit brede huis waren twee zaken gevestigd . Twee kleintjes evenwel : een petieterig, ouderwets kruidenierswinkelje en een klein cafétje zonder opschrift . Vóór de eerste wereldoorlog was hier een zeilmakerij gevestigd die samenging met een café : deze van Frans Vanheste-Crekillie .

RESTAURANT MIDLAND : was het Café de la Marine dat op de gevel nog altijd de naam van de vroegere uitbater te zien gaf : A. Goetghebeur-Monteny . De naam van zijn opvolger is evenwel op het venster geschilderd : Café Maria , bij t'Janie Sijs .

SPEELGOEDWINKEL : was vroeger ook een herberg , maar dan een naamloze . Alleen hing over de gehele gevelbreedte de reclame voor Bières Chasse Royale . Men kon er wel droogvis kopen want voor de deur staat een groot rek dat van boven tot onder vol hangt met schol .

PEUTERTUIN : was toen al een Crèche . Tot rond 1930 was het ook een herberg , gehouden door de mijnpeerder Marcellin Kooy . De eigenaars , brouwers A. & E. Van Glabbeke , hebben toen het huis verkocht aan de Zusters van het Sint Vincentius-Genootschap .

CAFE BRIXHAM : was ook een dubbele zaak . Enerzijds was er natuurlijk een café - " Mary " - , terwijl aan de rechterzijde een smalle drankwinkel gevestigd was .

PLAZA : nu herbouwd , was in 1936 een kruidenierszaak bij A. Vanheebostyn , Boter en Eieren .

Nu belanden wij aan het laatste huis van deze rij , het hoge hoekhuis aan de Vissersplaats . Op het ogenblik dat ik dit schrijf is het onbewoond . In mijn jeugd woonde daar de " Spekkebakker " . Deze hield een bakkerij en een snoepwinkel . Om de paar dagen vervaardigde hij " nieuwbakken spekken " . Hij deed dit op zijn marmeren toonbank . De donkere suikerbrij rolde hij tot worsten , de spekken werden met een schaar op maat gesneden en vervolgens duwde hij deze plat met zijn duim .

De vent was een gierige pin . Hij verkocht zijn zure karamels van Demaret tegen een kwartjefrank voor vier stuks , daar waar ieder ander maar een halve kluit het stuk vroeg . Hij was de eerste huiseigenaar op de kaai die maar eventjes drie verdiepingen liet bijbouwen . Wij jongens , zegden allemaal dat het met ONS geld was en daarom hadden wij aan hem een hekel .

In 1936 was het nog altijd een winkel .

§
§§§
§

Nu we aan deze huizenrij voorbijgegaan zijn wil ik graag een woordje spenderen aan deze blok die mogelijk de omvangrijkste is van de oude stadskern . Het werd zo groot in oppervlakte omdat het na de afbraak van de vestingen in oostelijke richting en naar boven doordrong . Tot op het einde van de achttiende eeuw lagen tegen de wallen de achtertuinen van de St-Franciscusstr. Later werd een en ander bijgebouwd , ondermeer een groot pakhuis van de Genie die vanuit gemelde straat het blok in twee sneed . Tegenaan dit pakhuis ontstond het slop naast de Nieuwe Zale (Het Hovetje van Plaisance) . Een ander slop kwam te liggen in de Ooststraat, tegenaan het Vissersplein (Impasse de l'Est)

Binnen het blok , of zoals ze bij ons zeggen " de teir-link " , was veel ruimte beschikbaar en hier kreeg de grote haring-rokerij van Eugène Rau een plaats . Het bedrijf had een ingang langs de Franciscusstr. en gaf uit in de Ooststraat waar de winkel met woonhuis van de eigenaar lag . De zaak bloeide bijna een mensenleven lang en ging , zoals zovele rokerijen , ten onder na de tweede wereldoorlog .

Wat nu de kaai zelf betreft : Men zou wanen dat de enkele vissersboten die er nog liggen daar enkel nog aanwezig zijn om de toeristen plezier te doen . Vroeger lagen daar tientallen grote en kleine garnaal- of (en) sprotvangers .

Sedert de overstromingsramp van 53 werden de kaaiboorden verhoogd zodat we ze op onze wandeling in 1936 nog in hun primitieve staat kunnen aantreffen . Ze vormen een hobbelige stoep . Om de tien meter staan rekken met vis die te drogen hangt : schullen , wijting en platvis . Rond de lantaarnpalen zitten vrouwen die netten breien en hun vlug vingerwerk laten bewonderen door de wandelaars . Ook dat stukje folklore is nu verdwenen .

De lange rij herbergen tussen station en Langestraat werd gedurende de ganse zomer druk belopen door allerlei leurders: Tchoek-tchoeks onder een vracht tapijten en tafelkleeds , Italianen met "marmieren " beeldjes , Spanjaards met hun ezeltje dat volgeladen was met aarden kruiken , om dan de lokale leurders niet te vergeten , lijk Zwarte Fikke , die een mand garen, lint en knopen trachtte aan de man te brengen en tegen de avond steeds halfgaar was . Afwisselend kregen de cafés ook bezoek van sjamoteurs, mandolinespelers , jongens met een marmotje , van " de sterkste

Fabricantes des Filets de
Pêche, Ostende

57857

man van Engeland " , terwijl daar buiten steeds de tonen van een of ander Italiaans orgeltje te horen waren . Al dat volkje bracht in die volksherbergen een welkome afwisseling .

We zijn nu beland op het Vissersplein , Vóór 1865 was deze grote ruimte er niet , en de brede huizenrij in de diepte was slechts een verlengstuk van de Schipperstraat , Vandaar ging het steil omhoog en op de verhevenheid tussen het Straatje zonder Einde en de Boonenstraat stond de Oostmolen , die afgebroken werd in 1856 .

Van het plein , zoals het bestond in 1936 , blijft niet zo veel over wat de huizen betreft , Links is er de Friture Sea - link waar vroeger de blikslagerij van Charles Simon gevestigd was. Het werkhuis van deze gaf uit in het slop dat naast de Zusterschool zijn ingang had .

De beenhouwerij op de hoek van de Ooststraat was er toen ook al , Ernaast bevond zich een onmogelijk gebouw ! De gevel was tweemaal zo breed als het nevenliggende Straatje zonder Einde , maar toch was er op elk van de twee verdiepingen maar één smal venstertje , Op de gelijkvloers was ook maar één venstertje dat geflankeerd was door twee deuren . Zo te zien : een monsterachtig ding !

De huizen in het Straatje z.E. zijn nu gemoderniseerd maar het mooie geveltje waarachter eens de burelen van de wijngroothandel Pede gevestigd waren prijkt er nog steeds met zijn opspronkelijk opschrift , al is het gebouw nu in handen van de S.E.O ofte Coö .

Oude Oostendenaars zullen betreuren dat de Vissemarkt met de aanpalende huizen verdwenen zijn om plaats te maken voor een pleintje . Wie hiervoor staat kan zich moeilijk verbeelden dat op deze ruimte twee straten lagen en twee rijen huizen . En toch was de gevel van het huis dat uitgaf op het Vissersplein , tussen Boonenstraat en Cadzandstraat , heel breed . Dus moeten de straatjes héél smal geweest zijn .

Het grote huis in kwestie heette : " In 't Blauw Kasteel" . In vroegere jaren was dit een danszaal maar in '36 was het een winkel . Volgens de opschriften op de gevel , verkocht men er kaders , tableaux , laines , merceries , sayettes .

't Boonestraatje , dat was in de eerste plaats " Adeliëntje " . Sprak men over mosselen met friet , opgelegde rog of kongel dan dacht men aan het frituurtje van Adeliëntje . Het was daar natuurlijk niet erg groot en het zat steeds vol want het was er goed en niet duur . Gelukkig namen Adeliëntje en haar dochters zelf niet veel plaats in want het waren hele kleine , maar vinnige vrouwtjes .

In '36 was ik nog in mijn apejaren . Wanneer we toen van sortie waren en meer pinten gedronken hadden dan normaal , kregen we onveranderlijk grote goesting naar pekelharing en bonen . We belandden dan in het Boonestraatje en daar eindigde onze tocht . Pekelharing en bonen kwamen achteraf in de goot terecht en dat was het sein voor de terugkeer naar huis .

't Boonestraatje was ook nog Bubbeline en " In de gepekelde Fiege " ; de Vissemarkt was ook nog de frietkar van Verleye, de vele droogviswinkels daarrond en in 't bijzonder de visvrouwen. Precies in dat jaar had ik een van de visvrouwjes die daar woonden , bij mij in het pakhuis in de nieuwe vismijn . Dèlle heette ze , en ze had twee en twintig kinderen op de wereld gebracht . We mogen toch ook eens over andere , minbekende figuren spreken .

En hoe kom je aan een lapnaam ? Sloepevisser Dedrie had een bubbel op zijn kaak en was bekend als Bubbel Dedrie . Zijn echtgenote , een visvrouwje , opende later een herberg toen haar dochters groot werden . Wegens de naam van haar vent droeg zij de naam van Bubbeline . De dochters deden het café draaien en het waren allemaal Bubbelinnen !

In dezelfde gedachtengang : hoe wordt iemand cafébaas ? Vissers met enkele dochters vonden dat ze dit levend kapitaal moesten laten renderen en namen ergens een café over , De zaak kreeg een clientele van jonge vissers en floreerde tot de laatste dochter een man gevonden had . Dan werd de herberg in andere handen overgegeven ...

Over de Cadzandstraat weet ik maar te vertellen dat ik daar een vriendje had wonen . Ik had zowat overal vriendjes en op zichzelf is dat dus niet zo belangrijk . Ik zal echter steeds het guitig-lachend gezicht van Fluppe Debuf in gedachtenis houden , en ook zijn moeder zal ik niet vergeten . Wanneer wij hem gingen afhaken riepen we vanuit de straat zo luid we konden : Flup-ê-ê ... Flup-ê-ê....., want hij woonde op het hoogste .

Andere moeders zouden dan het venster geopend hebben en terugroepen : " J'is nie thuis " of " Je goat sabbedèens kommen ." Zij niet . Ze riep onveranderlijk : " J'heet ie geen Fluppe . J'heet ie Philippe ! "

§
§§§
§

Het Vissersplein was het centrum van de Kaaie-kermis , met Sinksen . Dat was in de tijd toen de wijkkermissen nog floreerden op 't Hazegras , de Vogelmarkt of 't Kroontje , om er maar een paar te noemen . Het is niet dat er zo veel stond ; alleen maar een oliekoekekraam , een heerlijk paardemolentje en een slingerdepies . Maar toch werd er in heel het Visserskwartier gevierd , tot in ons breed stuk Franciscusstraat waar wedstrijden , zoals zaklopen , werden ingericht en waar een paar keer , voor ons huis , aan mastklimming werd gedaan . Schier in alle straten was er wat te doen .

§
§§§
§

Op het hoekje van de Schipperstraat en de Cadzandstraat was in 1872 , zoals reeds gezegd , de Morre gevestigd . Op de andere hoek van de Schipperstraat , waar nu een Tea-Room prijkt en waar eens de " Preekstoel " stond , was er in '36 een bakkerijtje , bij Inghelbrecht-Sanders , waar men ook koffie met gebak kon verbruiken .

Omtrent deze plaats bevond zich in 1650 nog een sluis om het overtollige water af te laten . Ook hier bevinden we ons op een laag punt en in gemeld jaar lag daar nog de moerassige kreek op de plaats waar Boone-en Cadzandstraten zouden aangelegd worden . (Plans Van Deventer en Sanderus 1641)

Zo komen we terecht bij het hoekje van de Visserskaai bij bakkerij Deduytse . Deze zaak was daar veertig jaar geleden reeds gevestigd , maar het gebouw werd ondertussen vernieuwd .

Nu doen we onze wandeling verder langs de Visserskaai .

§
§§§
§

Naast de Bakkerij Deduytse , waar nu " La Renaissance " gevestigd is , vonden we het " Bazar du Nord " , bij Zonnekeijn en Masters , waar men " articles de plage , cadeaux et souvenirs " kon kopen .

HOTEL ALBATROS en DE HOEVE zijn gevestigd in twee huizen die samen werden gebouwd . Onder hen beiden hadden ze zeven vensters op elk der twee verdiepingen . In het midden was een poort waar nu een kleine " GIFTSHOP " uitgebaat wordt . Langs weerszij van de poort was er een gangdeur , vervolgens twee herberg-

deuren en twee vensters , Heel symetrisch dus , Het rechtse café was " De Stad Nieuwpoort " , De herbergier was uit deze stad afkomstig , maar Oscar Schockaert was eigenlijk smid van beroep en had zijn smidse in een oude ijskelder , op het Hazegras . Op de kaai had hij de beschikking over het poortje , naast de herberg. Boven deze ingang kon men in '36 nog vaag lezen : Lauwereins - Handel in staal en mixed touw .

De herberg aan de linkerzijde was " Café Het Noor^dzeehuis" bij E. de Block .

DE KWINTE : heette " In de Stad Vilvoorde " , bij J. Wouters , maar wanneer we de toenmalige toestand bekijken schijnt de herberg leeg te staan .

RESTAURANT GANTOIS ; was café " In de Stad Gent " . Waarom ze de naam veranderd hebben is de duivel wijs !

THERMIDOR : was café bij Pierre Salliau - Nefors . Dat zijn twee echte kaainamen .

LE GRILLON : was herberg zonder bepaalde benaming gehouden door J. Corveleyn - Pavy .

RESTAURANT NOUVEAU PHARE : schijnt in '36 leeg te staan . Het huis droeg al dezelfde naam en was volgens de opschriften een café-restaurant , met " pension complet"(sic) , gehouden door E. Demeester-Billiet .

SPEELGOEDBAZAR DEMOOR : was alzeleven in hoofdzaak tabak- en likeurwinkel gehouden door Lèëntje Demoor-Verhulst. De massa droge en natte sjeiken die hier door de vissers werd aangeschaft is niet te overzien . De winkel is natuurlijk met zijn tijd meegegaan maar Lèëntje zelf heeft het stilgelegd . Volgens de laatste berichten zou het huis gesloopt worden om plaats te maken voor een appartementsgebouw .

OLD FISHER : was Café Fryatt , tenu par Ch. Willaert . Toeval- lig staat de auto van de uitbater voor de deur . Het is een personenwagen die tot bestelauto werd omgebouwd . Op de zijwand staat te lezen : Ch. Willaert-Vischhandel-Visscherskaai 34 - Oostende . Daardoor weten we het weer .

Tussen haakjes gezegd : dit is de tweede auto die langs de gehele Visserskaai gestationeerd staat , gedurende de tijd dat we deze wandeling doen . Andere staan er niet .

LUSITANIA : heette indertijd ook zo , maar was een gewone herberg gehouden door Emile Vantournhout-Ostin .

Het spreekt vanzelf dat de naam " Lusitania " eerst verscheen na de eerste wereldoorlog . Voordien , rond 1910 , heette de herberg " Café Maritime " en werd gehouden door Hagers-Becu .

Maar er valt wel een en ander te zeggen over dat café in de laatste jaren van de vorige eeuw . De uitbaters waren toen het echtpaar Louis Deroo - Neut . Tussen haakjes gezegd : dit waren de ouders van Maria Deroo die de echtgenote werd van schipper Louis Dedrie , die we verleden jaar ontmoet hebben toen ik vertelde over de stichting van de maatschappij " De verenigde Vismijnvrienden " , en Louis , ter gelegenheid van de Vindictivestoet , gehuldigd werd als " De heldhaftige Zeekapitein " .

Louis Deroo heeft zijn nazaten enkele sterke verhalen nagelaten . Zo vertelde hij dat Leopold II daar regelmatig kwam kaart spelen met de gewone klanten . Ze speelden om geld , maar daar was het de vorst niet om te doen . Voor hem kwam het op een frank boven of onder niet aan . Het moet zijn dat hij goed kaartte ofwel dat zijn tegenspelers hem lieten winnen want doorgaans was hij het die de ponk opraapte . Die enkele francs , want meer was het doorgaans niet , deelde hij uit aan de klanten in het café .

Ze bakten daar ook al eens een visje voor een of andere toerist . Maar er waren daaronder Charels die nog nooit een vis op hun teljaar gezien hadden . Wanneer ze een pladijs voorgezet werden begonnen ze die onhandig af te schrappen , tegendraads , tot op de middengraat . Ik zie het zó voor mijn ogen ...

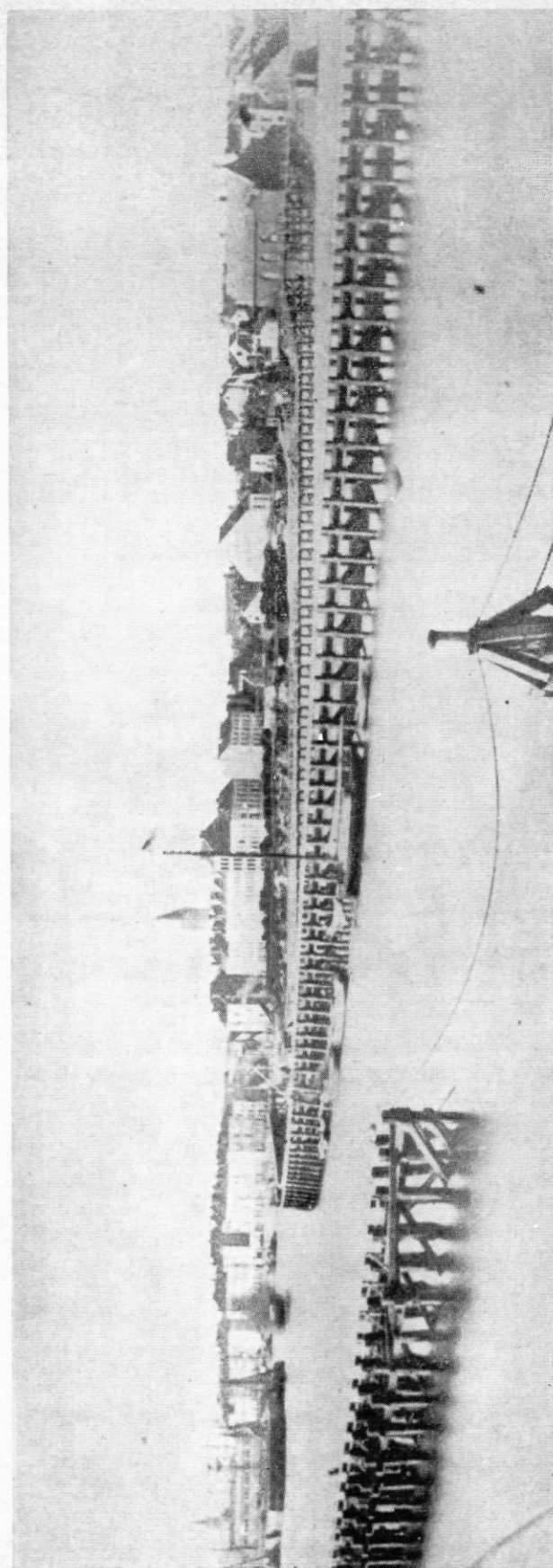
Het moet zijn dat de vis hen goed smaakte want ze bestelden er nog een . Hun teljaar verdween naar de keuken , bij vrouw Deroo . Daar stelde deze vast dat de klanten hun pladijs niet eens hadden omgekeerd ! Wacht een beetje , zei ze , en ze legde de pladijs met de afge-eten kant langs onder op een proper bord . En ... en avant , la musique ...

Als het leugens zijn kan ik het niet verhelpen .

Louis Deroo had ook de vissersopstand van 1887 van dichtbij meegemaakt en hij vertelde dikwijls hoe , naast hem , een vissersvrouw riep tot de burgerwacht : " Schiet maar in mijn ollegat " , zich daarbij omdraaide en de bedoelde " cible " blootlegde . Dat waren de tijden ...

In 1906 trok Louis Deroo op last van de regeering met Paster Pype op studiereis naar de Lofoten . Louis was namelijk ook visser en bezat twee sloepen . Eén van deze boten vloog in 't jaar 14 de lucht in en verdween met man en muis .

Louis was een chique schipper en was bestuurslid van de " Voorzorgskas der Zeevisserij " .

VISWINKEL NEYT : Het huis werd opgetrokken . Altijd heb ik geweten dat daar een vishandel gevestigd was . De firma Neyt was vroeger zeer gekend als groothandel in garnaal : Torfs-Neyt - Commerce de crevettes -gros - détail . Daarnaast , op de hoek , hadden ze nog een café " des Alliés " . Dit is nu nog het RESTAURANT HOTEL DES ALLIES .

Zo zijn we gekomen aan de Nieuwstraat , en hier zullen we weer eens over iets anders spreken .

§
§§§
§

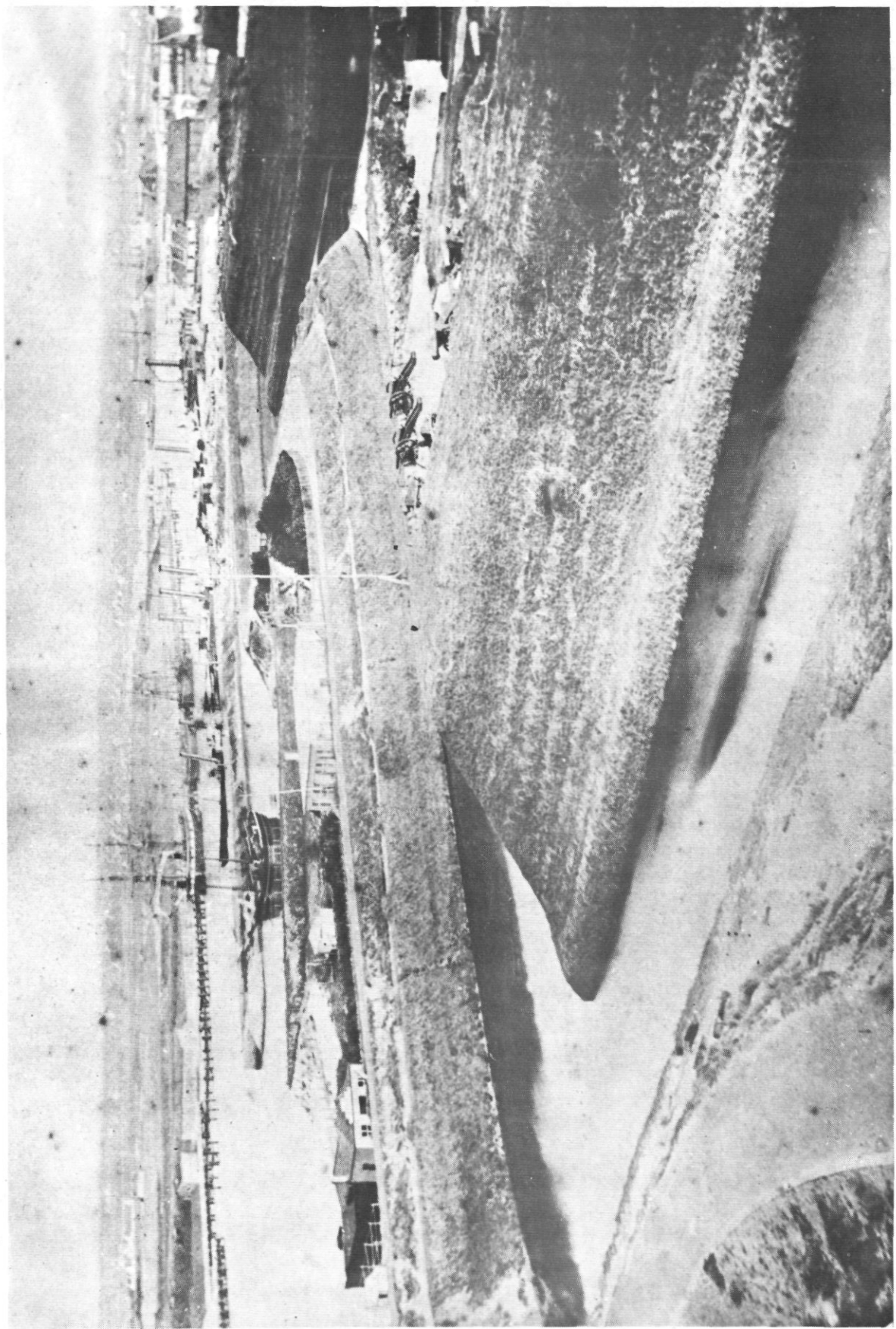
In 1880 was de Visserskaai , op een paar huizen na , volgebouwd vanaf de vismijn tot aan de Nieuwstraat . De zuidzijde van deze straat was in wording . Van daar af was alles nog een beetje bij het oude gebleven : resten van de vestingen en oude woningen , een beetje wild door elkaar . De zeedijk bij het Klein Strand was nog niet verhoogd en dit hoogteverschil was best vast te stellen wanneer men van de oostzijde van de havengeul de Anglikaanse kerk in de Langestraat bekeek . Nu ligt deze kerk verzonken achter de helling , maar honderd jaar geleden lag ze op de zelfde hoogte als het reeds gebouwde gedeelte van de Visserskaai , helemaal alleen en niet ingebouwd . Van de overzijde van de haven kon men ze dus in haar geheel bewonderen .

Toen de bouw van de Visserskaai werd voortgezet in de richting van het strand ontstond vanaf de huidige Garnaaltrap een oprit die steeg tot de oude vuurtoren of Vlaggestok . Zo ontstonden de ijzeren leuningen na het graven van het tweede tijdok .

In 1880 liep het westerstaketsel door tot binnen het grote tijdok , ongeveer tot het uiterste punt van de Trap . In 1884 werd besloten het dok te vergroten . Het jaar daarop werden de werken aangevat zodat alles klaar kwam in 86/87 .

Ik wil even de situatie schetsen van de plaats voordat de twee dokken daar kwamen te liggen .

Aan de oostzijde van de stad lagen drie bastions : een vóór de Langestraat , een tussen Nieuwstraat en Cadzandstraat , en het derde was deze waarop de vismijn werd gebouwd . Daarvoor lag de vestinggracht met aan de overzijde een dijk die terzelfdertijd het contre-escarp vormde van de vestinggracht . Dit was de " Kanonnendijk " . Vanaf het klein strand slingerde deze dijk zich - volgens de vorm van de vestingen - eerst rond de oesterput van Musin die gelegen was in een soort niemandsland , om op

het einde aansluiting te geven met de aanlegplaats van de Londen- en Doverboten aan de Oude Visserskaai .

Deze stoombootkaai werd rond 1840 in rechte lijn verlengd met een nieuwe kaai . Hierdoor ontstond tussen deze laatste en de " Kanonnendijk " een kreek die dienst deed als kuisbank . Deze kreek werd echter gedempt vanaf 1853 tot 1858 . Hiervoor werd de aarde gebruikt die afkomstig was van de rioolaanleg in de stad . Dit rioolstelsel werd geïnstalleerd in het kader van de werkverschaffing .

Dit was dus de toestand voor er sprake was van onze Kaaie.

S
SSS
S

Vanaf de Nieuwstraat tot de Cercle-straat :

HOTEL PALME : herbouwd , was in 1936 Café Roubaisien . Het huis werd volledig vernield in 1940 .

OSTENDIA QUAI : verbouwd , was Monico Quai . Er was reeds een café Monico in de Jozef II-str. Hier was al een soort modernisering te bekennen want de zaak beschikte over twee heel brede vensterramen . Het huis was immers kapotgesmeten gedurende de eerste wereldoorlog . Het werd heropgebouwd door de sloepe-eigenaar Desmidt die in de vreemde wat geld had kunnen vergaren.

RESTAURANT COSMOPOLITE : Dit was Café den Anker . Het was zonder twijfel het mooiste gebouw van de Visserskaai , opgetrokken in barockstijl . Boven de puntgevel prijkte een anker . De bouwer zal wanhopig geweest zijn over de eenvormige stijl van alle huizen langs de Visserskaaien heeft gemeend goed te doen daar eens iets smaakvol te plaatsen . Het huis was echter te schoon om tussen de anderen te staan . Ieder blijkt het daarover eens te zijn geweest en ze hebben het dan maar afgebroken ...

MERCATOR : was een herberg zonder enig opschrift .

LA BECASSE : was Hotel Chatteris . De gevel is nu belegd met op smakeloze wijze aangebrachte plastieklatten . Vóór de eerste wereldoorlog heette het huis : Au bon Jack-Op . Daar woonde Oscar Cavereel , die we al eerder ontmoet hebben tegenover de oude vismijn . Hij dreef een bierhandel en was ondermeer vertegenwoordiger voor het bier Jack-Op . Na hem kwam Sidoine Alleman-Neyts , maar het café behield de naam .

DE BELGICA : Bij dit restaurant wil ik wat langer blijven stil- staan en wel in de eerste plaats omdat de zaak gedurende enkele decades een begrip geworden was en een zekere faam had verworven. Deze bekendheid was niet zozeer te danken aan de geraffineerd- heid van de keuken maar wel aan datgene wat een doorsnee bezoeker van een eethuis verlangt . Om het op zijn Oostends te zeggen: goed , plenty en pas cher .

In de tweede plaats wil ik de gelegenheid te baat nemen om hier te zeggen wat ik voor vele andere herbergen of eethuizen had moeten aanstippen en gedurig herhalen : hoe die eenvoudige vissersherbergen , waar de geur van droogvis de binnentredende klanten een welkom toewaaide , waar de bazin onopgetuut en met haar keukenschort aan , de pintentapte en de uitgedronken glazen ongewassen liet staan tot de volgende morgen , hoe die stilaan omgevormd werden tot zozeid chieke restaurants .

De " Belgica " begon niet eens als herberg . Op het einde van de 19-e eeuw startte daar een handel . Op de gevel stond fier geschilderd : Marchand Poissons Secs (a.u.b. niet uitspreken als "sex ") . Dat zag men trouwens zó , want zowel de zijdeur als de vensterramen waren behangen met droogvis .

De eigenaar van de zaak was Pol Degroote die zijn naam geen eer aandeed want zijn bijnaam was " Bubbel " . Zijn vrouw moet van een ander kaliber geweest zijn want deze Victoria Barbara Asaert kende men alleen als Fikke de Beer .

Achteraan het huis was een sprot-en haringrokerijtje ingericht . Daar werd geproduceerd voor eigen verkoop .

Gezien alle herbergen droogvis verkochten was het logisch dat een droogviswinkel bier verkocht en dat deed Fikke dan ook. Maar schone liedjes duren niet lang . De oorlog brak uit in 1914 en zoals vele mensen van de kaai die maar op hun boot te stappen hadden weken Bubbel en Fikke uit naar Engeland .

Na vier jaar werd de zaak heropend, als café dan , door een van hun dochters : Angèle Degroote , bijgenaamd " De Workelzwarte " . Ze werd mevrouw Vermeesch . Ze verkochten nog altijd droogvis maar voor een der vensters werd een kraam geplaatst waar ook en stapel garnaal te koop was .

En hoe begon zo'n café met het bereiden van maaltijden ? Er was al eens een klant , meestal een vreemde vishandelaar , die zelf een koppel tongen meebracht of een beafsteak en vroeg of de bazin deze wilde bakken , Dit gebeurde op vele plaatsen langs de kaai en in het bijzonder rond de vismijn , en daarvoor werd een paar frank aangerekend . En zo kwam het dat de bazin zelf stilletjesaan begon met het bereiden van mosselen met brood en later pladijs met friet .

Vrouw Angèle verkocht bier van de brouwerij " Aigle - Belcica " , en omdat het café toch een naam moest krijgen bleef het eenvoudig de " Belgica " .

Baas Vermeesch was eigenlijk draaiër van stiel en bleef dit tot 1940 . Hij werkte in de Veldstraat .

In 1925 was de Belgica al in hoofdzaak restaurant geworden , met als specialiteit natuurlijk vis . Dank zij de gulheid van Angèle tegover de klanten werd het cafétje te klein en werd ook de verdieping als eetplaats ingericht . Een loggia werd aangebracht in 1937 .

Heel chic werd het nooit , want dat kon men van de uitbaters , die heel eenvoudig bleven , niet verwachten . Het bleef typisch kaai's , en dat had zijn charme . Zelfs ex-koning Leopold kwam er eten om eens een tong voor zich te krijgen die naar de zee smaakt en zoals de grootmoeder van zijn madam ze vroeger bakte , op het hoekje van de Franciscusstraat . En dat was dan zo'n tong die langs weerszij van de teljore een heel eind naar buiten stak . Vooraf was er een potageke en achteraf een kreem-tje . Ook voor een koning was dat ruim genoeg .

Om te tonen hoe kaai's dat was zal ik een voorbeeld geven :

De dienststers riepen niet : " Een sole-frites voor tafel één " of " een tomate-crevettes voor tafel vijf " , Neen . Ze riepen : " Een sole-frites voor 't gernoaskraam " , Dat was de tafel bij het venster waar eens garnaal werd verkocht . " Een tomate-crevettes voor 't matroosje " . Dat was voor de tafel die onder een schilderij stond dat een matroos verbeeldde . En " Een tarbot voor de blompot " , dat was de tafel die geplaatst was in een hoekje waar vroeger een sokkel stond met een bloempot erop . Eén keer zijn ze daarmee in moeilijkheden geraakt want aan deze laatste tafel zat net een dame die getooid was met een hoed vol bloemen . Ze dacht waarempel dat de dienstster met haar de aap hield toen deze riep : " Een filet-de-sole voor de blompot ! " Leg dat maar eens uit aan een vreemde madame !

Eigenlijk hadden de uitbaters moeten smoorrijk worden maar dat was het geval niet . Als ge zelf te betrouwen zijt , den vertrouwt ge iedereen , en daar loopt het dan mis . Er gaat dertig kilo marchandies naar de kelder en ge betaalt er veertig... Op die manier zoude ge werken dat het haar door je muts groeit ! En de pachtprizen logen er ook niet om .

Geen van de kinderen heeft de zaak mogen voortzetten en zo is deze dan in vreemde handen overgegeven .

FLANDRIA : is herbouwd . Was veertig jaar geleden Café Leopold III - Friture . De helft werd ingenomen door de herberg die aan de straatzijde volledig bezet was met één brede vensterdeur. Daarnaast was een gangdeur en vervolgens nog een woonkamervenster. Aan de gevel hing een eenvoudig bord met de prijslijst . Kort na de eerste wereldoorlog was het nog een gewone herberg gehouden door Patrick Meyers- Aspeslagh .

RESTAURANT RUBENS : Dit hoekhuis was het café Arthur . Er waren geen andere vermeldingen , buiten het telefoonnummer : 1227. In het begin van de eeuw was het gelijkvloers in twee gedeeld : een winkel en op de hoek een café .

Hier zijn we aan de Cirkelstraat die eigenlijk Cerclestraat had moeten heten .

§
§§§
§

We zijn daareven de Trap voorbijgegaan . Deze is ook dezelfde niet meer , voor wat het karakter betreft .

Hier stond in 1936 de GARNAALMIJN , een gewone houten barak . Er waren daar twee bedienden : Willy Dumon en Louis Vandenberghe plus een weger : Leonard Molleman . Na de tweede wereldoorlog werd dit " gerdaskot " vervangen door het reeds overbodig geworden gebouw dat wat verder staat . Men zoekt nog steeds naar een definitieve bestemming voor deze glazen kast . De pissijn aan de achterzijde is tot nu toe het meest nuttige element gebleken . Tenminste voor degenen die ze reeds hebben ontdekt .

Nu nog gaan de mensen naar de Trap om een zootje verse vis, maar ook dat is het zelfde niet meer . Alles is uitgedraaid ten bate van de visser , en dat is wel een pluspunt , maar de okkazies behoren tot de verleden tijd .

Wanneer men vroeger een zifte vis kocht dan had men met een kilo of vijf van een of andere vissoort . De bootjesjouwers , aan wie ge geen truken moet leren , hebben nu ziften laten maken met de onderkant langs boven . Daar leggen ze , kunstig gepareerd , enkele visjes in ; net genoeg om de bodem te bedekken . Het gevolg is dat " de vis wordt duur betaald " .

Dat doet me denken aan de oorlogsperiode . Het reglement schreef voor dat de visser " voor eigen gebruik " één paander haring mocht meenemen . Wat zagen we ? De vissers lieten paanders maken waarin ze minstens veertig kilos konden wegslepen .

Indien nog van die paanders overgebleven zijn dan horen zij te prijken in het Oorlogsmuzeum .

Na de oorlog was dat natuurlijk weer gedaan en nu zien we weer de bootjesjouwens naar zee trekken met een paanderke waarin hooguit de avondboterhammen kunnen geborgen worden .

Voor de oorlog stond het aan de Trap vol met de typische karretjes . Nu is het er een complete markt van alle visprodukten, met Hollandse garnalen en diepvrieslangoustines .

§
§§§
§

Van de Cirkelstraat tot de Langestraat :

PRINCE ALBERT : Hier werd een verdieping bijgevoegd . Dat was eertijds een café van het gewone type dat de naam droeg van : Au Bien Venu .

CAFE DU PORT : was Café De Scheepvaart .

'T ANKERTJE : was " A la Nouvelle Friture " bij Ve. Em. Willaert-Rahier .

LA CREVETTE : Over dit restaurant wil ik ook een woordje meer schrijven , net als over de " Belgica " , en met reden . Ik veronderstel dat deze zaak het eerste werkelijke spijshuis is geweest langs de kaai , en ik zou moeten lelijk mis zijn indien het zo niet was .

Zoals gezegd werd dit gedeelte van de Visserskaai later volgebouwd dan het zuidelijke deel . Maar een zekere Jan Geselle deed in afwachting reeds zaken . Geen hele grote , maar men kan evengoed klein beginnen en zijn tijd afwachten , en zo bezat hij dicht bij het Klein Strand een barakje met een garnaalkraam . Daar konden de badgasten een pintje garnaal kopen en profijtelijk oppeuzelen terwijl ze rustten in hun badstoel .

Maar Jan en zijn vrouw , geboren Van de Walle , keken ver vooruit . Ze stonden hier eigenlijk maar voorlopig tot hun huis langs de Visserskaai zou gebouwd zijn , op een stukje grond dat liefst zo dicht mogelijk bij het strand lag . Kwestie van zijn oude klanten bij te houden .

In 1885 was het zo ver : Ze hadden hun eigen café met garnaalverkoop en tot op heden ten dage is het huis in het bezit gebleven van hun nazaten .

Jan dreef daar zaken tot 1904 . Men kon bij hem iets eenvoudigs nuttigen en een kamer huren . Men rekende zelfs op het Engelse klienteel want naast zijn open " gernoasvenster " hing een plakaatje :

BED
ROOMS TO
LET

Zijn zoon Laurent was ondertussen groot geworden en hij nam de zaak over . Maar Jan ging niet van zijn renten leven . Hij ging viswinkel houden aan de westzijde van de H.Serruyslaan. In die tijd staken er geen ziftelingen tussen de garnaal en Jan Geselle was gekend voor zijn grote garnaal , echte " boenkens " of " neuten " . Dààr , en niet elders , moest mijn vader die toen jongste bediende was garnaal halen en wekelijks opsturen naar Brussel , aan het adres van Albert Stevens , president van de Pêcheries à Vapeur .

Maar dat heeft niets te zien met " La Crevette " zult ge denken . Misschien toch wel . Want Laurent (Louw) Geselle was niet alleen uitbater van het café-restaurant-pension , maar hij bezat ook vier garnaalschiptjes en was bovendien groothandelaar in garnaal . Geen wonder dat vader Jan altijd over schoon tuig beschikte !

Op de scheepjes van Louw werden duiven meegenomen en deze brachten de mare hoe het met de vangst verliep . Waren de vooruitzichten op eigen produktie slecht , dan kocht Louw snel garnaal vooraf , en in het omgekeerde geval kocht hij dan maar het hoogstnodige . Soms waren er duiven die niet terugkwamen en dan mocht men er zeker van zijn dat de beestjes gaargebakken in de maag van de vissers gebleven waren ...

Louw Geselle was geen lang leven beschoren . Ook hier speelde de eerste wereldoorlog een funeste rol . In september 1918 vertrok Louw uit Calais naar Engeland . Het schip werd getorpedeerd en het lijk van Laurent Geselle spoelde aan bij Portsmouth . Hij was 36 jaar toen hij verdronk .

Zijn weduwe , mevrouw Geselle-Dewulf , zette de zaken voort vanaf 1918 tot 1937 . In 't jaar 31 werd de restaurantzaal hernieuwd en in '37 kreeg het gebouw verdiepingen bij .

Vanaf 1937 kwam het restaurant in handen van het echtpaar Jean Geselle-Farazijn . Jean , zoon van Louw , stierf in 1963 . Zijn weduwe bleef eigenares maar liet de zaak over aan Gaston Lams , uit Bredene . Diens zoon zet het bedrijf nu voort .

CAFÉ LA CREVETTE EXPORTATION

LAURENT

GESELLE

Nu gaan we even terugblikken . In de tijd dat Louw daar nog baas was , dus vóór 1914 , kon men in het spijshuis en de herberg het volgende krijgen :

Mosselen met brood en boter : 50 centiem . Gebakken en opgelegde vis met brood en boter , zelfde prijs . Garnalen met geboterde stuitjes : 30 centiem . Dit was ook de prijs voor een bouillon .

Wat de dranken betreft : koffie, thé en melk was te krijgen aan 15 centiem , en er was ook een grote variëteit aan bier: Leuvens : 20 ct., Gueuze 75 en 40 ct., München en Oudenaarde 20 ct., Bock 15 ct., echte Pilsener 25 ct., terwijl het Oostends bier aan het staartje bengelde met een schamele 10 centiem !

Natuurlijk kon men ook paling krijgen , en daarbij Moselwijn . Dat laatste drankje kostte 40 centiem per glas .

Vreemdelingen die garnaal wensten mee te nemen naar huis kregen deze aan het kraam , verpakt in kleine mandjes van drie en vijf kilo . Na de oorlog namen kartonnen dozen de plaats in en men kan zeggen dat van deze gelegenheid druk werd gebruik gemaakt . De tegenwoordige mandjes met chocolade-garnaal herinneren nu nog aan het oude gebruik .

In 1936 stond op de gevel van het restaurant in machtig-grote letters geschilderd : Grande Friture - Café La Crevette - Ve Laurent Geselle .

LA BRISE : eveneens vernieuwd . In 1936 was het café over te nemen . Het heette toen : A l'Entrée du Port , en werd gehouden door Van Troostenberghe .

CHINEES RESTAURANT : was Café Emile . Vóór 1914 : Café du Pilotage . Sedertdien kreeg het een nieuwe gevel met witte steentjes .

TER KADE : Dit restaurant met de mooie naam , op de hoek van de Langestraat , was voor de oorlog reeds een eetgelegenheid van de betere klasse . De opschriften logen er niet om : Taverne Alphonse - Hotel Repos de la Digue - Bar - Tea-Room - Restaurant . Dat was " bij Mulder " . In het begin van de eeuw was het gewoon een estaminet , zoals de rest .

Het huis zelf werd vernieuwd .

Hier zijn we dan aan het einde van de Visserskaai .

§
§§§
§

Kijken we even naar de overzijde van het jachtdok . Daar waar nu het grote gebouw van de " Yacht-Club " staat lagen in de havengeul de sleepboten gemeerd , Hier was ook de steiger gelegen van de veerboot die zonder ophouden de overtocht deed naar de oostkant , tot aan de plaats waar eertijds het Quarantaine-lazaret stond .

Toen de nieuwe vismijn in gebruik genomen werd kreeg de overzet een nieuwe ligplaats in de oude visserskreek of Slijkgat. Visvrouwtes van het kaaikwartier gebruikten bij voorkeur de diensten van de vele jollemannen die toen met het overroeien van mensen een stuiver verdienden .

Keren we nu even terug naar het hoekje van de Cirkelstr., want we moeten toch langs daar terug . Dat was beloofd .

De zijgevel van het Café Au Bien Venu hangt vol reclamen en aanplakbrieven . Het is altijd de moeite waard deze te bekijken . Men ziet dan even de gevestigde waarden , en de andere .

Bovenaan is een grote reclame voor Martini geschilderd . Daaronder , elk voor de helft van de gevelbreedte : Hulstkamp-Vieux Schiedam , en Sigaretten St.Michel .

Onderaan hangen de kleinere aanplakbrieven : Grote afslag op de Solo die nu 1,90 fr. voor een kwart kilo kost . Sedertdien hebben we wekelijks een AFslag op de margarine gekend zodat ze nu 15 fr. voor een pakje kost .

Een reclame voor Erpé-Radio , twee voor Nestor Martin.

Een plakbrief die oproept voor de nationale betoging ten gunste van het Plan De Man . Ook reeds veertig jaar achter de rug ...

Een aankondiging voor het toneelstuk : FEMINA , met Angèle Allaert en Willem Benoy , en een voor een concert met Joseph Van Roy .

En ten slotte nog een grote affiche ten gunste van het Plan De Man : Het Plan aan de Macht...Oproep tot alle burgers en boeren... Weg ermee ... Monsterbetoging...Meeting... Spreker : Herman Vos ...

Sindsdien is veel water naar de zee gelopen .

We gaan ook een stapje verder in de Cirkelstraat. Links lag hier eertijds de oesterput van Alphonse Van Graefschepe. Aan de overzijde is het café bij " de Witten " .

§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§

R i c h a r d

V E R B A N C K

§§§§

